

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

In II. III. IV. Præceptum De Juramentis, Votis, Observatione Festorum, & Jejuniorum, ac obligatione Pietatis & Observantiæ erga Majores: Charitate & Misericordia erga proximum. Pars III.

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Caput III. De Votorum, & Juramentorum deobligatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60022)

mutandi vota, ut prudenter relaxet, definiet ex ipsa experientia, utram nimirum memoria voti nuncupati retraxerit poenitentem à recidiva, nec ne. Si enim retraxit, non relaxet: si seèus, relaxet in nomine Domini, quia votum istud, & nova obligatio nihil ipsi proficit, nisi ad graviozem culpam.

CAPUT III.

De votorum, & juramentorum deobligatione.

VOta cessant obligare voventem generatim quatuor modis: *extinctione, irritatione, dispensatione, ac commutatione.* Iisdemque omnino modis cessant obligare juramenta promissoria, sive absoluta; sive confirmatoria promissionis factæ Deo (non item semper factæ homini, ut infra patebit); & insuper speciali modo sibi proprio, cessant per remissionem seu condonationem alterius, cui, vel in cujus commodum promissio jurata facta est, ut infra suo loco notabimus.

SECTIO I.

Votorum ac juramentorum extinctio

SUMMARIUM.

1. Obligatio Votorum, ac juramentorum extinguitur:
2. I. ablatione, vel mutatione notabili ipsius materia: aut
3. II. finis principalis voti: aut
4. III. circumstantia per se principaliter intentæ:
5. IV. Aut alterius æquivalentis ex improvise accidentis.
6. Talis autem mutatio; vel impedimentum occurrens debet esse quid notabile; se tenens ex parte materia; non solum tantum: V 5 7. l. 1.

7. Unde nullum incommodum, vel periculum, etiam non liberat ab obligatione voti, si id fuit prævisum.
8. Si tamen talis mutatio, vel impedimentum sit perpetuum obligatio omninò extinguitur, secus si temporale tantum.

ASSERTIO I.

- 1 **V**Otorum, ac iuramentorum obligatio extinguitur seu expirat, ablatione, seu notabili mutatione materia; aut finis principalis; aut cuivis circumstantia per se principaliter intentate, aut alterius equivalentis ex improviso accidentis. Commiffima Sanch. l. 4. c. 2. n. 8. Laym. l. 4. c. 8. n. 3.

§. I.

Ablatione, vel mutatione notabili ipsius materia.

- 2 **V**T pote, si fiat ex possibili impossibilis; ex licito illicita; ex bona, & meliori, indifferens in finibus bona, majoris boni impeditiva: idque vel toto, vel in parte per se divisim promissa. Ut si vovisti peregrinationem annuam, & jam senio confectus amplius perficere nequeas, aut si perficere iusto officio satisfacere non possis, aliudve magis bonum omittere deberes: eo ipso extinguitur, & se ipso cessat obligatio voti, vel pro semper, vel interim ad tempus, prout impotentia implendi perpetua, vel temporalis tantum fuerit. Exemplum alia copiosè obvia sunt in superioribus, præsertim Sect. 2. c. preced. de materia mixta voti; quæ vide, & refer.

§. II.

Aut finis principalis:

Cessante enim fine principali voti, semper cessat obligatio voti (itemque juramenti) non item cessante fine secundario tantum. *Communis DD. apud cit.* E. g. Vivit quis, vel juravit quotidie Petro pauperi eleemosynam daturum ad sublevandam ejus inopiam, interim Petrus fit dives, vel non amplius eget tali ope, cessat tuum votum, quia cessat finis totus voti, qui erat sublevatio ejus inopiæ. Item vovisti certam eleemosynam dare Petro pauperi: si finis principalis tantum fuerit bonum seu sublevatio inopiæ istius in individuo pauperis, mortuo illo, obligatio voti cessat. At verò, si finis principalis illius eleemosynæ devota fuerit facere opus bonum in honorem DEI, & bonum animæ tuæ, & solum secundario ob aliquam causam elegisti illum pauperem, Petrum potius, quàm aliū, mortuo, vel non egente amplius illo paupere, debetur eleemosyna alteri pauperi: eadem ratione, sicut in legatis docent *Bartholus*, aliique Juristæ in *Legem Pater. ff. de Legatis. 3.* Abbas, alii Canonistæ in *cap. Nos quidem de Testamentis n. 14.* Atque in dubio hoc posterius præsumitur de tali intentione. Exemplum habes in *Jure c. magna de voto, & voti redemptione.* Episcopus Trecentis votum fecit peregrinationis Hierosolymitanæ simul animo obtinendi libertatem suæ Ecclesiæ à comite Campaniæ ibi comorante. Ut autem mortuum illum Comitem esse perlatum fuit, nulla judicata fuit promissio. Pontifex tamen consultus votum tanquam non ex-

tin-

inctum commutavit in alia bona opera; eò, quod
 finis impetrandi auxilii à comite non videbatur
 Ius principalis, sed etiam alius ex motivo Religionis
 & cultus exhibendi locis sacris; fortè etiam per
 intentus independenter ab illo auxilio impetrato
 aut certè ita fecit Pontifex ad majorem conscientie
 securitatem: prout explicant DD. communitati
Suar. Sanct. Laym. lib. 4. traët. 4. c. 8. n. 2.

§. III.

*Aut cujusvis circumstantia per se principaliter
 intentia.*

4 **V**g. Vovit femina peregrinationem loci
 quam, ut filio sanitatem impetret, interim filio,
 cessat obligatio voti, quia illa circumstantia
 per se principaliter intentia fuit à vovente.
 Huc reter dicta omnia de voto conditionato. In
 votum factum ad tempus determinatum ratione
 ipsius temporis, & ad finiendam obligationem
 pote ob specialem respectum, & honorem talis tem-
 poris, vel diei, elapso illo die, vel tempore, ex-
 guitur, & omninò cessat. Secus est, si votum
 factum sit ad determinatum tempus, non ratione tem-
 poris, sed solum ratione voti implendi, atque
 non ultra diferendam executionem voti. Ratio
 nem, & Exempla habes abundè *cap. præced. §. 3. §. 4.*

§. IV.

*Aut alterius æquivalentis ex improvise
 accidentis.*

5 **P**RO quibus omnibus esto *Regula Generalis*
 Quotiescunque tanta intercedit mutatio,

vumque, ac improvifum impedimentum, vel accidens fupervenit, quod fi ab initio fuiffet, voti valorem, & obligationem impediviffet; aut rationabiliter præfumi poffet voventis intentionem fe ad talia non extendiffe, fed fine dubio excepturum, vel negaturum fuiffe, fi in mentem veniffet, vel de eo interrogatus fuiffet: aut denique tale quid occurrat, quod excufaret, & tolleret obligationem præcepti Ecclefiæ de tali re facienda; tunc etiam ceffat, & extinguitur obligatio voti de ejusmodi re facienda. Communiffima DD. Abbas *in c. 1. de voto, Sylvefter, Angelus Azorius*, aliisq; cirt. Suar. l. 4. de voto c. 19. & optimè explicans Sanch. l. 4. c. 2. à n. 18. & ex eo Laym. cit. c. 8. n. 3. Sumitur ex *L. Pluribus §. etfi placeat ff. de verb. obligat.* Ubi dicitur: *Obligatio extinguitur, fi in eum casum incidit, à quo incipere non potest.* Ratio fundamentalis eft: quia in votis, alioquin ftrictè interpretandis, ifta conditio femper intelligi debet: *In quantum eft licitum, rationabile, & mortaliter poffibile.* E. g. Vovifti Religionem Juvenis, & pofttea voti trangreffor uxorem duxifti: eâ mortuâ, in feneftute tua, quando admodum difficilis, & infolitus videbitur ingreffus Religionis, & maximè fi Religioni ineptus, & inutilis factus, folutus eris à voio. Ita citati omnes. Vovifti magnam eleemofynam, Altare, Templum ædificare, &c. pofttea verò depauperatus, aut gravem jacturam paffus, votum tuum impoffibile moraliter evadit, ut valdè difficulter exequi poffes, &c. folutus eris, durante ea impoffibilitate: *Omnes.* Vovifti certa jejunia, Sacra, peregrina-

naque

nationes annuas, postea superveniente tanta infirmitate, senectute, gravi necessario labore, quo exsaris ab obligatione præcepti Ecclesiæ de jejuniis vel Sacro audiendo, etiam excusaberis ab obligatione voti, durante tali impedimento. Vovisti jejunare singulis feriis sextis perpetuò, nihil cogitans de Natali Domini, interdum in feriam sextam incidente; non teneris jejunare illa die occurrente Nativitatis; quia sic etiam permittit lex Ecclesiæ. Secus esset, si voves de eo cogitasses, & tamen solutè singulis feriis sextis jejunare vovisses; tamen enim etiam illum diem comprehendisses tuo voto, uti contingit apud Fratres Minores; & ita in similibus aliis casibus resolvendum est. Revide etiam dicta supra de interpretatione voti. Porro tria observanda sunt.

- 6 I. Mutationem illam, vel impedimentum currens debere esse quid notabile, tenens se ex parte materiæ, vel executionis voti, in ordine ad ipsam facultatem, vel vires voventis, & non tantum in ordine ad voluntatem; manente enim ipsa res possibili moraliter, regulariter semper manet obligatio, etiamsi voluntas, mutata, vel penitens totum ter ab illa avertatur, v. g. Vovisti Castitatem, obedientiam in Religione, postea expertus difficultatem tuam in servanda Castitate, in obediendo, in Religionis austeritate, poenitentiam ductam voluntatem primam retractas, & si hanc difficultatem, vel austeritatem à principio expertus fuisset, utique non vovisses: non obstante tali difficultate, manes voto obligatus: quia mutatio illa

difficultas nova non est in ordine ad potestatem, sed tantum in ordine ad voluntatem voventis: quæ si sufficeret ad extinguendam obligationem voti, vel alterius promissionis, nullum erit firmum votum, vel promissio, cujus obligatio, mutata voluntate voventis, vel promittentis, non facillimè eludi posset ob exiguas causas.

II. Nullum grave incommodum, vel periculum 7 etiam mortis liberat ab obligatione voti si tale incommodum, vel periculum prævisum fuit, vel ut rationabiliter subeundum prævideri potuit, ac debuit; quia tunc est virtualiter intentum. V. g. Vovit quis servire certis infirmis in nosocomio, etiam si timeatur contagio adveniente peste, & immineat periculum mortis, non liberatur à voto; quia tale periculum ejusmodi obsequia per se comitari solitum prævidit, vel prævidere debuit. Unde & quidam dicunt votum Carthusianorum abstinendi à carnibus obligare etiam in periculo mortis, quia eam obligationem, & periculum prævidere possunt.

III. Considerandum est, an impedimentum 8 vel mutatio talis circa materiam, vel circumstantiam voti sit perpetuum, vel temporale tantum. Si enim perpetuum impedimentum fuerit, extinguitur omninò, & tollitur obligatio. Si verò temporale tantum, vel ad tempus certum duraturum, non extinguitur omninò obligatio voti, sed tantum suspenditur, & cessat pro eo tempore, quo durat impedimentum, quo cessante reviviscit obligatio. *Expresè c. Quo super h. Unde credimus distin.*

distinguendum, de voto, &c. V. g. Qui pro eleemosynam, Altare, Lampadem, peregrinationem, &c. postea in paupertatem incidit, pro eo tempore obligatio voti: at redeunte meliori fortuna, redibit etiam obligatio. Quod etiam observatur in civilibus debitis. Similiter, qui contraxit Religionem, & postea uxorem dixit, mox brevi conjuge, adhuc sanus, & valens, voto obligatur. Ita in similibus.

SECTION II.

Votorum, ac Juramentorum irritatio

SUMMARIUM.

9. *Usque ad n. 12. Votorum, ac juramentorum irritatio triplex.*
12. *Irritatio voti, vel juramenti quid?*
13. *Omnia vota Religiosorum, etiam Prælati non præjudicantia irrita esse voluere Antiqui. Sed verius?*
14. *Illæ tantum vota simplicia Religiosorum invalida sunt, quæ Superiorum præceptis præjudicant.*
15. *Non verò alia non præjudicantia.*
16. *Prælati tamen seu Superior, etiam localis per se aliter irritare potest ejusmodi vota:*
18. *Religiosorum scilicet sibi actu voto obedientia subditorum non Novitiorum, aut suorum ante professionem factorum.*
19. *Quinam dicantur impuberes, minores, vel minores?*
20. *Omnia vota impuberum per se directe irritari possunt a Patre vel Tutore,*
21. *Etiam post annos pubertatis, si pubes factus ea non confirmavit, vel ratificavit.*
23. *Illæ verò solum vota filiorum puberum post pubertatem emissa à patre irritari possunt, quæ ei in familia administratione præjudicant.*
24. *Quæ patria potestas irritandi vota filiorum impuberum in defectu patris extenditur etiam ad Tutorem.*

Cap. III. Sect. II. Votorum & Juramentorum irritatio. 221

ad Curatorem, 3. Abum, & 4. in horum defectu etiam ad matrem.

25. *Quæ & qualiter vota uxoris irritari possint à marito:*
28. *Et e contra vota mariti ab uxore?*
29. *Maritus non potest irritare votum uxoris de non petendo debito; bene verò uxor quandoque votum tale mariti*
30. *Quæ vota servorum, & qualiter irritari possint à Dominis?*
31. *Quilibet habens potestatem irritandi vota, eadem denuò irritare potest: etiam jam post datam licentiam votandi.*
32. *Imò; etiamsi licentiam votandi dederit cum expresso promissione non irritandi vota permissa.*
33. *Peccat tamen saltem venialiter talis, si licentiam taliter datam sine causa revocet.*
35. *Quæ vota semel irritata, postquam votens liberatus est à potestate irritantis reviviscant, quæ non?*
36. *Habens potestatem irritandi vota, quæ & qualiter etiam possit irritare juramenta alterius sibi subiecti?*

Votorum, ac juramentorum irritatio triplex distingui potest: *Intrinsicca, de jure naturali; extrinsicca, de jure humano communi; extrinsicca de jure personali.* Irritatio intrinsicca, & de jure naturali est, quando vota, vel juramenta sunt invalida, irrita, ac nulla ob defectum conditionis alicujus, essentialiter ad votum vel juramentum validum requisita: Ut, si vota, vel juramenta fierent absque debita deliberatione & voluntario, absque intentione obligandi, absque sufficienti materia: de quibus late c. 1. & 2. Tunc enim talia vota ex natura sua intrinsicca, & ipso jure naturæ essent irrita, & nulla. Et universaliter, sicut jure divino naturali valida sunt omnia vota, ac juramenta cujusvis hominis

minis adulti, ratione utentis cum debita deliberatione, intentione, & materia facta: ita jure divino naturali irrita, invalida, & nulla sunt omnia vota, juramenta puerorum, amentium, ebriorum, quorumvis sine debita deliberatione, vel intentione, vel materia facta. Quoad pueros autem notanda communis Regula DD. vota, vel juramenta septimum annum ætatis completum facta censentur, nisi in raro casu probabilissimæ cōspicua suadeant sufficientem rationis usum in eadem ætate non defuisse. At verò post septimum completum emissã, præsumuntur valida, quia est ex parte voventis, nisi probabilia indicia ostendant, defuisse rationis discretionem: quod et in sponsalibus locum habet, ut notat Sanchez *de Matr. disp. 8. & 16.* Verùm de his nihil plius dicendum.

10 Votorum, ac juramentorum irritatio extrinseca de jure communi dicitur, quando illa ipso facto irrita, invalida, & nulla ob defectum conditionis, vel qualitatis solum lege Ecclesiastica requisiti valore voti, vel juramenti, quæ alioquin ad effectum, & valorem voti, vel juramenti, non referretur. Neque idcirco Ecclesiastica potestatis a jure divino aliquid derogat: quia Deus non accipit vota, vel juramenta, quæ ab Ecclesia, ob justam causam infirmantur, vel irritantur: sicut etiam recusat obligationem votorum, vel juramentorum in quibus Ecclesia ob justam causam dispensat. *que vi promissionis à Christo factæ Petro Mat. 16. Quodcumque solveris super terram*

solutum & in cælis: ut optimè ostendit Suarez l. 5. c. 4. Hac ergo ratione, jure communi Ecclesiastico irrita, & invalida sunt vota solemnia, quæ ex gravi, & injulito metu fiunt, v. g. Religionis professio ab impuberibus facta. *c. ad nostras. De Regularibus, c. 1. & 2. eod. in 6. c. 20. q. 2.* Hodie verò post Concil. Trid. ff. 25. c. 15. *De Regularibus*: irrita est etiam professio, quæ fit ante decimum sextum ætatis annum completum, vel antetempus annuæ probationis exactum, Similiter jure humano quosdam contractus ita infirmari ob injuriam, vel turpitudinem contrahentis, vel ob detrimentum boni communis, ut nec accedente juramento valida fiant, jam explicatum est *c. 1. sect. 2. De materia juramenti*. Neque de his ergo aliquid ampliùs dicendum.

Votorum, ac juramentorum irritatio extrinseca, & de jure personali est, quando illa irritantur, & annullantur quatenus ea cedunt in præjudicium potestatis alterius, qui dominativam, vel quasi dominativam potestatem habet in personam voventis, vel jurantis, vel in materiam voti, vel juramenti. Unde duplex est irritatio hæc. Prima *directa*, qua homo irritat vota, vel juramenta alterius hominis, quia potestatem habet in ipsam personam, vel voluntatem ipsius: Sic Prælati, Pater, Tutor, irritat vota professi, filii impuberis, pupilli. Horum enim ipsa voluntas secundum omnes actiones suas subjecta est alienæ voluntati: Religiosus enim propriæ voluntati spontè renuntiavit, atque alterius nimirum Prælati voluntati spontè se subdidit per *Votum obedientiæ. c. si Religiosus. De Electionibus*

in 6. *cum velle, & nolle non habeat, se ex illis quem vice DEI super caput suum posuit, & in imperio se subiecit, voluntate dependeat.* Impubes quoque secundum Juris dispositionem, plenam suam voluntatis dominium non habet, sed subditum per se Patri, vel ejus loco Tutori, in cujus potestate existit, & a quo infirma ejus voluntas regitur, quamobrem voluntas Patris est quasi filii voluntas. *c. 1. & 2. 20. q. 2.* Altera est irritatio indirecta, qua homo irritat votum, vel juramentum alterius, solum quatenus hæc versantur circa materiam suamque juri, ac potestati subiectam. Sic Patres, Parentes, Mariti, Domini, irritare possunt vota vitiorum, filiorum, puberum, uxorum, famularum. Hi enim non quoad ipsam personam voluntatem, sed solum per accidens ratione materiae subiectæ, subiiciuntur illis, ut proinde eorum vota, juramenta circa talem materiam facta jure relictæ possit ab illis, ut mox patebit.

ASSERTIO II.

12 **I**rritatio voti, vel juramenti est ablatio obligationis ejus per potestatem alterius dominativam, vel quasi dominativam, in personam voventem, vel jurantem, aut in rem, de qua fit votum, vel juramentum. Atque adeo quicumque habet potestatem dominativam, vel quasi dominativam in personam voventem, vel jurantem, aut in rem promissam voto, vel juramento, potest irritare omnia alterius vota, vel juramenta promissa. Communis cum S. Thoma 2. 2. q. 88. & 20. q.

Sanch. lib. 3. Moral. c. 9. quoad juramenta. & l. 4. Moral. c. 24. quoad vota Laym. l. 4. tract. 3. c. II. & tr. 4. c. 7. n. 3. alii passim. Ratio patet ex terminis: Quia vota, & juramenta eorum, qui alteri quoad personam suam, vel saltem quoad materiam voto, vel juramento promissam, perfectè subiecti sunt, sunt velut conditionata, & tum ex natura rei, tum etiam ex dispositione juris communis hanc annexam habent conditionem: *Voveo, vel juro hoc, vel illud prestare: si superior, vel is, cujus interest, non contradixerit.* Eo proinde contradicente, irrita, invalida, & nulla erunt omnia ejusmodi vota, ac juramenta promissoria. Quorum hæc sigilatim explicanda sunt.

§. I.

Vota Religiosorum.

EST fanè communis sententia Antiquorum, ¹³ omnia vota Religiosorum (sicut & impuberum) etiam Prælato, vel disciplinæ Regulari minime præjudicantia, esse invalida, nullamque obligationem, parere, nisi positivè ipse Prælatus, vel Pater consentiat, ac approbet, ideoque ad valorem ejusmodi votorum requiri positivum consensum Superioris scientis; & non sufficere, ut Superior solum negativè, non dissentiat, non contradicat, sive sciens, sive ignorans. Ita docere videtur ipse S. Thomas 2. 2. 88. a. 2. ad 3. dicens: *Nullum votum Religiosi est firmum, nisi de consensu Prælati.* Et habetur satis apertè in jure. c. *Monacho.* 20. q. 4. ubi ex S. Basilio refertur: *Monacho non*

326 *Tract. III. In II. Præcept. Decal. Cap. III.*
licere vovere sine consensu Abbatis: si autem vo-
rit, frangendum esse votum. Ratio potissima
potest: quia ex eo, quod Deus acceptavit vo-
solemne professionis in sui obsequium, verolim
videtur, ipsum Deum non amplius acceptare
gationes privatas Monachorum profetiorum,
ii, quibus propter Deum subiiciuntur, consecra-
Eadem ratio fieri potest de filiis impuberibus.
Deus propter ætatis fragilitatem parentum pot-
ti voluit esse subjectos. Verum jam non teneur
sententia communiter. Authoritates commu-
explicari possunt: & ratio plus non convi-
quam quod Religiosi, ac impuberes nihil po-
vovere præjudicans potestati Superiorum aut
tradicante Prælato, vel Patre. Itaque ex commu-
& recepta sententia pono breves resolutiones.

REGULA I.

14 **R**eligiosorum vota simplicia illa tantum sunt
facto irrita, que constitutionibus Regule, præ-
ceptis Superiorum, & monastica disciplina repugnant
vel præjudicant: ut si Religiosus, præsertim inclaustratus
aut Monialis vovit longinquam peregrinationem
servitia pia extra claustrum, &c. Ratio est: quia
votum debet esse de opere bono, imò meliori, quod
fit ejus oppositum: agere autem contra Regule
justum præceptum Superioris, aut disciplinam
monasticam non est bonum; ergo, &c. Et licet Superior
rior, dispensando in Regula, talia permittere possit,
adhuc tamen melius est Regule, ac disciplinæ
ligiosæ humiliter se accommodare, quam ad
traria, etsi alioquin bona, dispensationem impetere

re: ideoque non sunt materia voti validi, uti recte observat Suar. l. 3. c. 6. de voto. n. 19.

REGULA II.

Omnia alia vota Religiosorum, qua Regule, præcepto Superiorum, & disciplina Monastica non adversantur, ipso facto valida sunt, & licita, juxta communem DD. cum Laym. l. 4. tr. 4. c. 7. n. 6. Ratio est: quia habet omnia ad validum, licitumque votum requisita. Quoad validum quidem: nam quod Religiosi dicantur esse sub potestate Prælati quoad voluntatem suam, non debet intelligi, quod omninò possint nihil validè velle, vel nolle, nisi is positivè consentiat, ut patet mille exemplis; sed quod nihil possint velle, vel nolle, contradicente Prælato: quodque Prælatus non possit, vel firmum relinquere, vel irritum reddere ad suum placitum. Quoad licitum autem supponuntur ejusmodi vota emitti de materia honesta, & sufficiente ad votum licitum: & quidem ejusmodi vota quoad illas actiones bonas, sive in præcepto, sive in consilio positas, per se concessas Religioso, ita ut, nullâ petitiâ Prælati licentiâ, eas exercere licitè, & laudabiliter possit, ut sunt certæ orationes, genuflexiones, mortificationes moderatæ, statim valent, obligant, & impleri possunt, & debent, præsumpto nimirum consensu Superioris minimè contradicenti, si nosset. Vota autem circa actiones de se bonas, ita tamen Religioso prohibitas, ut non exercentur sine petitiâ Superioris licentiâ, non difficulter concedi solitâ, ut extraordinaria jejunia, peregrinationes, elemosynæ de rebus, quas Religiosus consumere posset: statim

statim quidem valent, & obligant in actu primo sub conditione: si Superior consenserit; non tamen obligant in actu secundo, & absolute, nisi præ Superioris consensu, quo consensu præstito omnia conualescunt, eoque negato, omnino extinguuntur ac velut irritata corruunt. Communis DD. cum Thomâ, Navar. Laym. citt. ll. Ratio est: quia potius ita interpretari debent, ut valeant, quam non valeant: atqui talia vota invalida essent, nisi intelligeretur ea conditio, si Superior consentiret vel licentiam deberit, ut patet: ergo, &c. Unde Religiosus vi talis voti tenetur licentiam petere à Superiore illud opus promissum, jejunium, peregrinationem, &c. exequendi: qui enim se obligat ad unum, obligat se etiam ad media ordinaria necessaria ad illum finem: sed tale medium in proposito licentia Prælati: ergo tenetur illam petere Religiosus, nisi jam expressam, vel tacite præsumptam habeat. At tenebiturne etiam Prælati votum aperire? tunc enim facilius fortè Superior licentiam concedet. R. Omnino consultum esse, non necessarium, nisi in ipso voto se ad id obligaverit. Non enim est extendenda obligatio voti ultra intentionem voventis. Sicut, si Religiosus homini promisisset eleemosynam dare, non satis erit petere licentiam dandi, sine necessitate explicandi se promisisse? ita est in proposito. Sic contra Sotum, Azorium, Lessium, & alios Navar. Cajetanus, Sanchez. Laym. citt. eosque secutus Tamburinus l. 3. Decal. c. 12. n. 7.

RESOLUTIO III.

OMnia tamen ejusmodi vota Religiosorum per se directe irritari possunt à Pralato, seu Superiore Generali, Provinciali, Locali, (secundum Suar^m & alios etiam Monialium ab Abbatisa, seu Matre spirituali; nam his etiam vovent obedientiam: & certum est, posse irritare vota præjudicantia suæ disciplinæ.) *Ratio*: quia Religiosus in persona sua quoad omnes actiones perfecte subijcitur Superiori, ita ut ex communi sensu, & usu Ecclesiæ, ac interpretatione juris, omnibus ejus votis, ac promissionibus quibuscunque, hæc censeatur intimè annexa conditio: *Nisi Superior contradixerit*. Imò potest talis Prælatus antecedenter, vel à principio statim irrita facere omnia vota suorum, v. g. prohibendo, ne quis quidpiam voveat consensum negando, vel contradicendo. Si enim jam edita vota infirmare potest, multò magis edenda. Suar. cit. c. 3. n. 15. Sanch. l. 4. c. 4. n. 49. Eaque omnia vera sunt, non tantum quoad vota circa actiones liberas, vel in consilio positas, sed etiã quoad actiones positas sub præcepto Dei, Ecclesiæ, vel Regulæ. Ut contra Cajetanum, & Tambur. docet communis DD. Sotus. Navar. Suar. Sanch. Laym. citt. Nam licet talis materia voti, quatenus est sub potestate Dei, Ecclesiæ, vel Regulæ, non sit sub potestate Superioris, est tamen sub potestate ejus, quatenus est sub speciali obligatione voti subditi: adeoque licet à tali materia non possit tollere obligationem, quæ est ex præcepto Dei, Ecclesiæ, vel Regulæ; potest tamen tollere illam specialem obligationem novam,

quâ subditus ad illam se voto astringit, ita ut de-
ceps contrahens non amplius duplici, sed simplici
ei tantum peccato peccet. Idemque dicendum
irritatione voti subditorum non peccandi merito
ter, vel certum peccatum devitandi.

- 17 Ab hac universali Regula duo excipiuntur.
Primo: Vota ipsa essentialia, & constituentia statu
regularem, illique annexa: in his enim, cum ipse
statum regularem constituent, quem Superior irritare
non potest, sed ipse servare tenetur, Religiosus
non est subjectus Prælato suo, sed tantummodo
in casu raro Episcopatus assumendi, vel rarissimo
matrimonii ineundi. *Secundo*: excipitur votum
Religionem strictiorem ingrediendi, quod
nam quoad hoc subditus Religiosus ex sacris Canonibus
e. licet de Regularibus, est sui juris, non
Superioribus impediri potest. Hoc enim ob
magis perfectionem semper est in potestate infir-
mitatis. Quin ipsum votum solemne Religionis
transgreditur cum hac conditione: *Nisi in melius commu-
tare voluero*: cumque talem transitum ad Religi-
onem strictiorem, etiam nolente Superiore, non
permittant, censentur in hoc Religiosum eximere
& sui juris facere.

RESOLUTIO IV.

- 18 **R**eligiosorum subditorum tantum vota irritari
possunt à Prælato, vel superiore, cui nullo
modo voto obedientie actu obstricti sunt. Hinc
possunt Prælati, vel Superiores irritare vota Novitiorum

rum tam personalia, quam realia, five in ipso Novitatu, five ante emiffa. Hi enim nondum per votum obedientiæ sunt fubjecti poteltati dominativæ Superiorum quoad voluntatem, & actiones fuas, fed abfolutè funt fui juris: quanquam alioquin vi privilegiorum, in favorabilibus, reputentur Religiofi. Potelt tamen Superior eorum vota personalia irritare indirectè, vel potiùs fufpendere, quatenus eorum gubernationi, & exercitiis probationis, ad quam fe Superiori fponfe fubijciunt, impedimento, vel præjudicio forent: adeò, ut fi Novitius egrediatur, obligatio voti, utpote non extincta, fed fufpenfa tantum pro interim, redeat. Si autem profiteatur, omnia ejus vota fimplicia, & personalia ipfo facto commutantur in votum folemne Religiofæ profelfionis, quâ fe autoritate, & acceptatione Ecclefie, devovent in perpetuù, & univerfale obfequium Dei, quod eminenter quafi, omnia alia fervitia particularia includit: juxta communem, & certam DD. Sententiam. Navar. c. 12. n. 65. *Rodriguez* nofter to. 2. *Q. Q. R. q. 25. a. 8. Suarez, Sanchez, Laym.* fæpè citati. 2. Non poffunt iidem Prælati irritare vota etiam Religioforum Profelforum ante Profelfionem, feu fubjectionem emiffa; quia tunc vota non fuerunt facta cum illa conditione confenfûs Superioris: fed personalia, ut jam eft dictum, commutantur in votum profelfionis: realia verò, ficut alia debita, ad hæredes tranfeunt. Excipe. Nifi illa vota fuiffent facta in ætate impuberi, feu pupillari: nam ut optime docet *Lessius* l. 2. *de juffitia* c. 40. *dub. 15.* Si Novitius

vitius

332 *Tract. III. In II. Præcept. Decal. Cap. III.*
vitiis in sæculo antea emisit vota in ea ætate, in
Parens, Tutor, vel Curator potuisset ea irritare
eadem potuerunt etiam irritari à Prælato Religio-
nis; cum in illorum potestatem succedat, ut *Saxo*
lib. 9. de Matrim. disp. 49. n. 4. notat. *Hec Lex*
3. Non possunt Prælati vel Superiores irritare
vota Religiosorum etiam in subiectione facta, eo
tempore, quo jam à subiectione talis Prælati, vel
superioris exempti sunt, aut quoad personam,
desinat esse Superior: aut simpliciter quoad
subiectionem, aut si Religiosus fiat Episcopus, aut
solutè dimittatur ad sæculum. Sic enim Prælatus
Regularium non amplius subditi supponuntur,
ideoque ipsi Prælati reverà non remanent Superiores
respectu talium. Sæcùs est de Patre respectu
filii, qui semper manet Pater, ideoque vota filii
subiectione facta, semper postea irritare potest,
mox videbitur. 3. Denique Prælatus omnium
Religionum universalis autoritate irritare potest
Summus Pontifex, qui est generalissimus Prælatus
omnium Religionum, sibi principaliter, & ultimatè
per votum obedientiæ per Ecclesiam acceptatum
subditorum: non autem potest sic irritare vota
aliorum fidelium, sed tantum potest ea dispensare.
Ratio disparitatis patebit *sect. 3.*

§. II.

Vota Filiorum, & Clientum.

19 **F**ilii respectu Patris, Clientes verò, vel pupilli
respectu Tutorum, vel Curatorum dicuntur

ſiſque aut impuberes, aut minores, vel minorenes tantum. *Impuberes* dicuntur masculi quidem usque ad annum XIV. fœmellæ verò usque ad XII. ætatis annum completum. Ea enim ætas impubertatis utroque Jure Civili, & Ecclesiastico definita simpliciter attendenda est quoad irritationem votorum, & similia jura innumera: non obstante, quòd re ipsa, ante dictam ætatem alicui pubertas, simulque judicii maturitas advenerit, vel postea primùm adventura sit, ut notant DD. Jurium, & Theologiæ communiter. *Minores autem*, vel *Minorenes* dicuntur ab anno XIV. usq; ad XXV. completum. Quibus temporibus, si Patre destituantur, Tutor datur impuberibus usque ad XIV. principaliter quidem ad personam filii tuendam, ut honestè educetur, & secundariò simul ad ejusdem bona administranda. Curator verò datur Minoribus ab anno XIV. usque ad XXV. principaliter ad bona pupilli administranda, & secundariò etiam ad personam tuendam. Quibus perceptis, ponere breves.

RESOLUTIONES.

Prima: *Omnia vota impuberum per se directe irritari possunt à patre, vel ejus loco, Tutore.* Sumitur ex cap. n. 30. *Numeri*: & docent communiter DD. cum *S. Thom. cit.* Ratio: quia ipso naturali gentium jure introductum est, atque jura positiva ita disposuerunt, ut impuberes in illa tenera ætate, ob rationis, judicii, & discretionis imbecillitatem, aliena patris, vel Tutoris voluntate, &

& autoritate regantur; adeoque in omnibus eorum votis, juramentis, pactis, ac promissionibus quibuscumque, semper intelligatur illa conditio: si Pater vel Tutor, aut is, qui patriam in eos potestatem habet, & exercet, consentiat, aut non contradicat. Ergo Pater liberè hanc conditionem non ponit in omne votum, juramentum, pactum, vel promissionem. Validè ergo, & licitè pater irritat votum impuberis filii. 1. Etiam si illa vota implenda sunt primùm post annos pubertatis; ut si puer decem vel duodecim annorum voverat: jejunare, elemosinas dare, peregrinari &c. quando grandior sui juris erit, quando bona propria habebit. Ratio est; quia potestas hæc irritandi funditur in imperfectione voventis: at hæc imperfectioni voventi jam adfuit, quando votum emissum est. Ergo &c. 2. Idque etiam si filius contradixerit vocationi, aut patrem posse irritare vota sua non contulerit; (quod pro praxi benè notandum.) Quia hæc patris potestas non pendet in suo usu à filii voluntate, vel consensu. Secus est in commutatione, in qua vovens debet acceptare materiam rogandam, ad quod omninò requiritur consensus voventis: adeoque eo invito, vel inscio irritari non potest. 3. Requiritur tamen ad validam commutationem, ut filius votum suum Patri, vel alteri irritaturo explicet. Si enim is solum exponat propositum suum, ingrediendi Religionem v. g. taceat voto, quantumvis Pater contradicat, non censetur irritasse votum, de quo cognitionem nullam habuit; nam ignoti nulla voluntas: ac proinde votum

postea tenebitur votum implere, nisi aliunde excusetur, juxta communem DD. apud c. 4. Non tamen ad validam irritationem requiritur ulla causa: imò neque ad licitam, nisi illa sola, ut filius voto suo se gravatum sentiat, ut amplius videbitur §. 4.

Secunda: *Insuper omnia vota ab impubere in ipsa impubertate edita, non solum durante impubertate sed etiam postea quocunque tempore pubertatis à Patre irritari possunt, si pubes factus ea non confirmavit, vel ratificavit.* Ita contra Sotum, Anglez, & alios, communis Sententia DD. Navar. Less. Suar. Sanch. Gobat, & alii passim. Ratio: quia in his primordialis natura, & obligatio actus inspicienda est; votum autem impuberis ob ætatis, & judicii imperfectionem ab initio dependebat à Patre, semperque hanc conditionem annexam retinet: *si pater non contradixerit*: quæ conditio tractu temporis quocunque non auferitur, nisi post pubertatem nova ratificatio accedat, qua votum præcedens quasi novo voto repetatur, & stabiliatur.

Ubi incidenter pro his, & similibus pluribus casibus accurate observanda tria requiri ad veram & obligatoriam voti, & cujusvis promissionis ratificationem. *Primum*: Ut vovens sit conscius debilitatis prioris voti, vel promissionis. *Secundum*: Ut velit de novo se obligare firmiter, perinde, ac si nunquam obligatus fuisset. *Tertium*: Ut ita dispositus verbo, vel saltem mente votum irritum repetat; nisi hæc concurrant, manebunt præterita vota ejus prorsus eo modo, quo antea erant: at, his positis, novam obligationem contrahat, necesse est.

est.

st. Unde quamvis aliquod votum sapissimè
 vaverit, non ideò illud ratificavit : hoc enim
 aliud est, quàm prius vinculum approbare, &
 de novo suscipere. Quare, si illud infirmum, &
 irritabile ab initio fuit, remanebit semper tale. Sim-
 ter ex eo ; quòd vovens votum suum in impube-
 te factum, factus pubes velit, vel incipiat ex-
 aut sæpius repetat, non ideò censetur illud rati-
 cere, ac confirmare : quia sola voluntas exco-
 di, ipsa executio, aut repetitio voti, non potest
 cedenti voto obligationem novam inducere. C-
 tra verò, si quis immemor sui voti antea facti
 infirmi. v.g. in impubertate, non ex vi prioris
 gationis, sed merè de novo id ipsum voveat, non
 nõ valebit votum. Tunc enim votum recens facti-
 suam novam obligationem independentè ab
 qua pariet. Casus singularis videri potest apud
 bat *hic casu* 6. n. 176. non enim vacat extir-
 re.

- 23 Tertia : *Vota filiorum puberum post pubertatem*
emissa, illa solùm a Patre indirectè per accidens
ratione materia irritari possunt, qua & quatenus
præjudicant liberæ Patris potestati in liberâ
ditâ familia, rerumq; suarum administratione
 quibus etiã puberes filii familias Patris potestati
 jecti sunt) sic irritari possunt vota eorum de ma-
 jejuniis, longis peregrinationibus, imò & oratio-
 bus prolixis, quibus familia perturbatur, necessa-
 obsequia negliguntur ; aut filius infirmari timet
 & maximè vota dandi eleemosynã de bonis pa-
 nis : & universaliter vota realia de dispositione

Temporalium, quamdiu scilicet sub patria potestate est. Nam in eo statu filius etiam in administratione bonorum temporalium *sub Parentibus, & Tutoribus est*. Excepto, si habeat bona castrensia, vel quasi castrensia, de quibus liberè disponere potest, & vota de his facta à Parentibus, vel Tutoribus irritari nequeunt. Alia verò vota puberum sub patria potestate, vel quasi patria manentium, quæ eidem potestati, & gubernationi paternæ non præjudicant ullo modo, ut Religionis, Castitatis, Sacrorum Ordinum, Confessionis, Communionis mensruæ &c. à parentibus irritari nequeunt. *Ratio omnium est*: quia circa illa filius, non habet disponendi, nec consequenter votendi potestatem: in aliis autem, in quibus sui juris est, disponere, atque ad eò votere sine dependentia ab alio potest. Communis DD. cum S. Thoma 2. 2. q. 88. a. 8. ad 2. Navar. Laym. cit. c. 7. n. 13. meique citati omnes, contra *Angles*, docentem: Omnia vota, saltem filiarum familias à Patre posse irritari: niti- tur cap. 30. Num. *Mulier, si quidpiam voverit, & se obstrinxerit juramento, quæ est in domo Patris sui, & in etate adhuc puellari, si cognoverit Pater votum & tacuerit &c. voti rea erit: si autem statim, ut audierit, contradixerit Pater, vota & juramenta ejus irrita erunt*. Sed respondent rectè DD. cum Glossa ibidem, textū ibi loqui tantum de filia impubere, ut significat vox, *in etate puellari*.

Quarta: *Patria hæc potestas irritandi vota si-24
liorum impuberum, in defectu Patris, ad plures ex-
tendi-*

338 *Tracl. III. In II. Præcept. Decal. Cap. III.*
tenditur. 1. Tutor, quamdiu Tutoris officio
gitur, omnia pupilli vota in impubertate facta
ritare potest, quæcunque irritare potest Pater
quippè, cujus loco succedit. 2. Curator etiam
irritare potest vota minorennis concernentia bona
temporalia, vel præjudicantia administrationi
in his enim Patris, vel Tutoris vicem subit Curator,
dum Curatoris munus obit. Unde *Sextus*
lib. 4. de voto c. 30. n. 15. probabilissimè docet
Curatorem posse etiam irritare ejusdem minorennis
vota in impubertate emissa directè, & per
quia licet directè, & principaliter detur Curator
ad administrationem bonorum temporalium, &
men secundariò etiam datur ad gubernationem personæ
Clientis. 3. In defectu Patris, vel Tutoris
Curatoris, Avus etiam vota nepotis irritare potest
eandemque omninò ratione, qua potest, Pater, vel
Tutor, vel Curator: & Avo deficiente idem potest
sunt ascendentes in linea recta. 4. In defectu Patris,
Tutoris, Avi, ac ascendentium in sexu virili, &
tandem Mater irritare potest vota filii; & in defectu
defectu Avia &c. *secundùm omnes.* Licet enim in defectu
defuncto Patre, Mater eò ipsò non acquirat potestatem
potestatem in filium, nisi ipsamet instituat Tutricem
Tutrix, attamen in defectu & Patris, & Tutoris, ac
ascendentium, ad Matrem ipso jure hæc cura spectat,
ut filium loco Patris gubernet, eique loco Tutoris sit:
adeoque filii vota in impubertate emissa irritare potest,
saltem durante tempore impubertatis; & probabiliter etiam
postea, sicut de Curatore paulò antè dictum est.

consequenter etiam aliqua vota puberis realia suæ gubernationi præjudicantia, quemadmodum Curator, uti contra *Sanch.* probabiliter docet *Tamb.* l. 3. c. 16. §. 3. n. 23. Eò quòd Mater in defectu aliorum, sicut in locum Tutoris tempore impubertatis, ita etiam postea in ætate minorenni in locum Curatoris ipso naturali jure succedere videatur. Denique non desunt probabiliter opinantes in defectum horum omnium, etiam maritum uxoris, Dominum servi, Magistrum discipuli, vel alium, sub cujus gubernatione impubes existit, vota in impubertate emissa irritare posse, ut videre est apud *Suarez*, & *Sanch.* citt. Ratio est: quia Maritus, Dominus, Magister in defectum aliorum succedere videntur uxori, servo, discipulo, in locum Parentis, Tutoris, vel Curatoris. Verùm hæc rarioris praxis obiter indicasse sat est, latius videntur apud citatos.

§. III.

Vota uxoris, mariti, servorum.

OMnia uxoris vota etiam non præjudicantia, ²⁵ constante Matrimonio edita, per se directè irritari posse à Marito, non minùs, quàm vota Religiosi à Prælato, vel impuberis à Patre, vel Tutore &c. docent sanè, nec improbabiler, graves *DD.* *Sotus*, *Rosella*, *Angles*, *Arragonius*, aliòsque citans *Sanch.* lib. 4. *moral.* c. 34. n. 3. Et probabile censent *Bonacina*, *Lessius*, cum *Tamburino* §. 3. n. 48. Ratio est: quod mulier ex primæva Matrimonii institutione subdatur viro, ut capiti suo, à quo tanquam intellectu infirmior in omnibus

bus gubernetur, ut filius impubes à Patre: adeoque propter bonum regimen domus, pacemque, concordiam ei plenè subdatur in omnibus, votis promissionibus, pactis ac contractibus: ut proinde omnia ejus vota censeantur emitti sub conditione: *si vir non contradixerit.* Et favet lex Num. 30. *Uxor in domo viri sui, cum se voto strinxerit, vel juramento, si audierit vir ejus tacuerit, nec contradixerit sponsioni: reddet quicquid eunque promiserat; sin autem ex tempore contradixerit, non tenebitur promissionis rea.* Hæc ibi.

6 Excipit tamen *Sanch.* 1. votum Religiosum quando ab uxore impleri potest, conjuge invidio utpote primo bimestri, ante consummationem Matrimonii, si vir tempore illius cum uxore adulterante. 2. Vota ab uxore emissa ante Matrimonium; præjudicantia marito, soluta suspenduntur præ tempore durantis Matrimonii. 3. Vota emissa ante Matrimonium, & expressè post Matrimonium implenda, nullo modo spectant ad potestatem mariti, nisi forte in infans pubertate emissa essent, juxta paulò superius dicta. 4. Vota tamen emissa durante Matrimonio, & post Matrimonium primò implenda, non huc à marito irritare posse, censent *Sanch. cit. 31. num. 17. Tamb. n. 49.* eò quòd maritus potest solvere omne vinculum, quod suscipit mulier, dum est sub ipsius potestate; atqui hoc votum potestatem est tale: ergo &c. Probabilis omninò doctrina, & servire potest Confessario non habenti facultatem dispensandi, vel commutandi vota, imò etiam sæpè habenti. Verùm ne fæminas nimiam subijce-

do maritis offendamus, ex communiore, ac tutiori doctrina iterum pono breves

R E S O L U T I O N E S.

Prima: *Vota uxorum solum per accidens, indi-27*
rectè, ac ratione materia irritari possunt à ma-
ritis, quæ, & quatenus nimirum ipsis in conjugii usu,
familia gubernatione, & rei familiaris administra-
tione præjudicare possunt: ut votum continentiaë,
 vel non petendi debitum, multorum jejuniorum,
 in periculum prolis generandæ, & educandæ, mul-
 tarum orationum, peregrinationum, elemosyna-
 rum maximè, & similibus in dispendium guberna-
 tionis, & rei domesticæ. Vota autem, quæ juri
 maritali nullo modo præjudicant, tam personalia,
 quam realia, in quorum exercitio uxor non est sub-
 jecta viro, v. g. elemosynæ de bonis paraphernis,
 aut iis, quorum administratio ad ipsam uxorem per-
 tinet; item certæ, & moderatæ Orationes, Com-
 munionis, peregrinationes, vitandi certum aliquod
 peccatum, vel peccati periculum &c. hujusmodi,
 sicut uxor absolutâ libertate vivere potest, ita à ma-
 rito irritari nullo modo possunt: quamvis ea vota
 aliquando cessent obligare uxorem, si maritus ægrè
 ferat, vel contradicat: non quòd contradicentis
 auctoritate irrita reddantur, sed quia tunc majus bo-
 num pacis, ac amoris conjugalis impediunt. Ita
 communis DD. *Innocentius, Sylvester, Navar.*
Valentia, Azorius, aliisque congestis Suar. l. 6.
de voto c. 4. Laym: cit. n. 12. Ratio est; quia uxor
 non est subdita viro per se, & simpliciter atque in

omnibus actionibus liberis, sed solum, & præcipue quatenus exigit vinculum, & jura matrimonii, nimirum in vitæ societate, usu corporis, prole educatione, familiæque administratione, mulier viro suo tanquam capiti subdita sit: Omnimoda autem illa subjectio, ac dependentia uxoris ad maritum nullo jure fundata est. Non jure naturali, gentium, quali impuberis voluntas subjecta est Patri, vel Tutori: quia mulieres longè majorem rationis discretionem obtinent, quam impuberes: Alioquin ipsæ si conjugatæ non sint, semper Tutoribus essent subjiciendæ, quasi perpetuò impuberes. Neque jure positivo, cum nullum tale existat. Legem autem allata ex Num. 30. optimè intelligitur de votis, vel promissionibus uxoris juri matrimonii præjudicantibus, utpote facta de eleemosynis, vel oblationibus, ex bonis communibus faciendis. Et licet tale jus fuisset in veteri Lege, modò tamen unacum aliis judicialibus abolitum esset. Nec de nique ex contractu, & vinculo matrimonii: quia hæc tantum extendunt se ad corporis usum, & familiæ administrationem, ut supra dictum.

28 *Secunda.* Etiam uxor ita indirectè potest irritare vota mariti, quæ juri suo matrimoniali derogant, vel præjudicant: ut si maritus voveret continentiam, non reddere debitum, longa jejunia; austeritates, longinquas peregrinationes, aliòsve infelicitos actus, quibus ille ineptus redderetur ad debitum conjugale, officia domestica, aut mutuam societatem notabiliter violarent. Addunt aliqui apud Tamb. cit. n. 54. etiam votum gestandi habitum religionis

religiosum, v. g. Tertiariorum S. Francisci. Quia ob horrorem vestis, ajunt, retraheretur uxor à debito petendo. Denique omnia vota realia mariti, si cederent in detrimentum dotis, vel aliorum bonorum suorum, quorum administratio penes maritum est. Excipitur votum peregrinationis Hierosolimitanæ in subsidium Terræ sanctæ, quo casu Canones juri uxoris derogârunt, ut etiam eâ invitâ, tale votum à marito edi possit, & servari debeat. c. Quod super, &c. ex multa de voto. §. *In tanta necessitate populi Christiani, ne Terra sancta subsidium impediatur.* In alia autem mariti vota nihil juri suo præjudicantia, nihil posse uxorem, omnes consentiunt. Et ratio est clara: quia vir nullo modo subicitur uxori quoad personam, vel voluntatem suam, sed tantum quoad materiam, si sit matrimonio præjudicans.

Tercia: Maritus quidem non potest irritare votum uxoris de non petendo debitum, etiam sine mariti licentia editum: quia conjux conjugii non obligatur ad conjugii usum petendum, sed tantum ad reddendum petenti. Et si tale votum aliquando cesset obligare uxorem, si maritus ægré ferat, & discordiæ causam præberet; cum votum non debeat esse majoris boni impeditivum, ut in simili paulo ante dictum est. At verò uxor votum mariti de nunquam petendo debitum, aliquando irritare poterit; quia hoc votum potest cedere in præjudicium, & gravamen uxoris verecundæ, præ pudicitia non audentis petere, si maritus nunquam petat. Ita cum *Henriquez*, & aliis, *Sanch. l. 9. de Matrim.*

disp. 7. n. 4. Laym. cit. c. 7. n. 16. Cæterum
 tum continentia ab utroque conjugè mutuo
 sensu editum, absolute valet, ut mutuâ, vel alter
 conjugis contradictione amplius irritari non potest.
 Ex communi Abbas. *in c. Charissimus. n. 6. S.*
l. 8. disp. 37. n. 10. Laym. cit. Et docet D. Al-
 stinus relatus c. *Quod Deo. 33. q. 5. Quid*
pri consensu voveratis, perseveranter usque
nem reddere debuistis: à quo proposito si illa
est, tu saltem instantissime persevera. Errat
 quia sic uterque conjunx juri suo ad reddendum
 vel petendum debitum per mutuum consensum
 votum cessit: unde nisi legitimâ Superioris dispen-
 satione restitui non possunt. Quare rectè
 Sanch. *cit. n. 14.* talem conjugem petentem de-
 tum peccare mortaliter, non tantum violatione
 ti contra Religionem, sed etiam contra iustitiam
 exigendo tanquam sibi debitum, cum tamen
 gendi jus amplius non habeat. Quòd si vero
 junxita voveat de licentia, vel consensu alterius
 conjugis, dicam mox infra in extensionibus.

30 *Quarta:* Vota denique servorum similiter
 per se directè irritari possunt à Dominis, sed
 indirectè, & per accidens illa, quæ, & quæ
 obligationi servitutis, & famulatûs, ac juri,
 in servos habent Domini, officiant, & præ-
 cant, pro tempore, quo iis subduntur. Uti
 vota Religionis, sacri Ordinis, longæ peregrina-
 tionis, recitandi Horas Canonicas, quotidie audi-
 di Sacram &c. & alia hujusmodi, quibus ser-
 redditur minus aptus ad servitium Domini.

semper, aut certis horis impeditur ejus famulatus, ac libertas Domini. Vota autem dandi eleemosynas de rebus Domini, simpliciter nulla sunt. Secus est de aliis servorum votis ad servitium Domini nihil pertinentibus; ut servandi Castitatem, evitandi certum peccatum, frequentationes Sacramentorum, moderatæ orationes, dandi eleemosynam de proprio peculio, si quod habet, & similia à Dominis irritari nullo modo possunt: quia in his servus est sui juris, neque talia observando communitè Domini obsequiis nocent. Denique universaliter vota servorum edita sive durante servitute, sive ante servitorem, & subjectionem, sed implenda, seu implebilia post servitorem, durante quidem servitute suspensa, postea verò sine dubio convalescunt, & servanda sunt: neque ullo modo à Dominis irritari possunt: eâ enim ratione, ut scilicet primo post servitorem impleantur, servitio Dominorum nullo modo præjudicant. Idem modò mox dicemus de ipsis votis, durante servitute, à Dominis irritatis.

§. IV.

Extensiones.

Prima. Quicumque vota irritandi facultate præditus, utpote Prælati, Pater, Tutor, Maritus, Dominus, postquam subdito, filio, uxori, servo, vovendi quidpiam licentiam dedit, votumque approbavit, nihilominus postea ante voti executionem, mutatâ sententiâ, & revocatâ licentiâ, votum illud irritare, & rescindere validè potest. *Ratio*

ratio est: quia dando licentiam, praesenti conferens non censetur se privasse jure suo gubernandi, precipiendi, & prohibendi, adeoque etiam potest irritandi vota suorum, quae semper annexa habent conditionem: *Si superior non contradicit*. Commnissima cum Navar. c. 12. n. 6. Summ. c. 4. num. 19. Sanch. l. 4. de voto. c. 27. Lessius c. 49. dub. 10. Laym. cit. c. 8. num. 14. Qui applicant: multo magis Successorem, Praetorem, Tutorem, Maritum, Dominum, vota subdito etiam si cum licentia Antecessoris edita fuerint, arbitrio irritare posse: cum enim non habeat iurium par in parem. c. *innotuit*, de electionibus. Antecessor non potuit juri sui Successoris praesumere. Adde amplius. Etiam si unus Superior dedit licentiam votendi cum promissione non revocandi, adhuc potest revocare succedens Superior localis, ob rationem modo dictam. Secus est universaliter: quando major Superior licentiam votendi dedit, tunc enim nullus inferior Praelatus poterit: ut si Generalis licentiam dedit, non poterit irritare Provincialis, minus localis: si Provincialis licentiam fecit, nihil poterit Superior localis irritare sic de caeteris. Ratio nota est: quia Superiori jure consentiente, non valet contradicere Superior minor.

32 *Secunda*: Qui habet facultatem irritandi directe, per potestatem dominativam in ipsam personam ac voluntatem votentis, ut Praelatus respectu Religiosi, Pater, vel Tutor respectu filii, & Maritus dum aliquos, maritus respectu uxoris, adhuc

dè irritare potest votum alterius, etiam si licentiam
vovendi dederit cum expressa promissione non re-
vocandi, neque irritandi vota permessa, vel quomo-
dolibet approbata. Ex communi Suar. cit. c. 8.
Sanch. c. 27. Tamburinus. cit. n. 36. quia Præla-
tus, vel Pater etiam per illam promissionem non se
abdicavit, imò non potuit se abdicare sua potesta-
te, quam à natura, vel jure communi habet in fi-
lium, vel Religiosum: ergo non obstante etiam illa
promissione, adhuc validè irritare poterit: nisi for-
tè Pater dando talem licentiam filio vovendi quid-
piam reale, tacitè, vel expressè, rem promissam fi-
lio donasset, atque adèd à suo dominio abdicasset;
tunc enim non posset amplius revocare licentiam,
vel promissionem factam, ut benè observat Tamb.
ibidem n. 15. Secus dicendum est de iis, qui indi-
rectè tantum, ac ratione materiæ possunt irritare
vota aliorum. Quòd si ergo Pater filio puberi, Do-
minus servo, & in nostra sententia, etiam maritus
uxori semel licentiam dedit vovendi quidpiam,
alioquin sibi præjudicans cum promissione non re-
vocandi, vota omninò constabunt, nec deinceps,
revocatâ licentiâ, validè irritari poterunt. Ratio
est: quia ideo hi possunt irritare vota suorum, quia
illa vota sibi præjudicant ratione materiæ, vel obse-
quii debiti: atqui per promissionem non revocandi
acceptatam, illi omninò cedunt præjudicio, & juri
quo circa talem materiam, vel obsequium: ergo
non poterunt amplius revocare, & irritare, ne-
quidquid quidem, multò minùs licitè. Denique spe-
cialiter hîc eximium est votum continentia editum
ab

ab una conjuge, etiam uxore, cum consensu
 probativo alterius conjugis, & aliqua saltem
 equali voluntate renuntiandi juri suo, & etiam
 pressa promissio non revocandi non adesse,
 postea irritare nequit, secundum communem
 apud cit. & habet Glossa in c. Manifestum.
 §. Vota verò continentia ita alterius permittenda
 altero valent offerri, ut post permissionem non
 possunt in irritum deduci. Ratio est: quia quod
 matrimonii, vir non habet majus jus in uxore
 quàm uxor in virum: quare si unus conjugum
 alteri semel licentiam dedit consensu appropria-
 tum cum aliqua voluntate cedendi juri suo, vel
 jure suo privatus licentiam revocare nequit
 cùs esset, si daret licentiam consensu soluto
 missivo, dicendo v. g. se contentum esse, non
 tradicere, ut altera votum continentia ad
 alterum nolit præjudicare juri suo, tunc enim
 non prohibebitur debitum exigere: ut notat
 Innocentius c. I. de conversatione conjugatorum
 var. c. 16. man. n. 31. Coninch. Laym. citat.
 rectè addens, si conjunx conjugi dederit fac-
 tate votendi castitatem absolutè, & simpliciter,
 censeri renuntiâsse jure suo ad exigendum de
 eum aliàs absolutè Castitas servari non possit
 inde ac si ambo mutuo consensu castitatem
 vissent, ut supra notatum est. Addit in super-
 sit. n. 15. in fine. Si uxor dedit marito
 aliud quidpiam votendi, quod juri suo præjudicet
 v. g. longam peregrinationem, censendum
 non esse, ut licentiam revocari possit.
 Et hæc de valore.

Tertiâ : Quicumque vota irritandi potestate præditus, absque omni causa, vel ratione necessitatis aut utilitatis alicujus, votum alterius irritat, aut datam semel votendi, vel voti exequendi licentiam revocat, & maximè si accessit promissio non revocandi, peccat ad minus venialiter. 1. Certum est apud omnes votum irritare, aut datam licentiam sine causa revocare, contra promissionem, non revocandi datam, & acceptatam, esse peccatum; & quidem in communiore sententia ex genere suo mortale, pro ratione scilicet materiae. Similiter 2. simpliciter etiam datam semel licentiam votendi, vel votum exequendi absque omni causa revocare peccatum esse, omninò communis est Sententia; nam *Num. 30.* de viro, qui taciturnitate sua voto uxoris consensum dederat, & postea primùm contradicit, dicitur: *probabit ipse iniquitatem ejus.* Atque esse mortale pro ratione materiae, iterum tenent gravissimâ *DD. Cajet. Navar. Arragonius*, meique *Sancti Laym. ll. cc.* quod nimirum consensu, ac licentiâ Superioris jam semel datâ (& maximè cum promissione non revocandi) votum jam confirmatum erat ad cultum DEI: revocato autem consensu sine justa causa, denuò infirmatur, & velut violatur votum, & cultus DEI non sine gravi divini Nominis irreverentia. Fateor magis piam, ac tutam esse sententiam.

Attamen solum sine causa irritare simpliciter, seclusa promissione de licentia ante data non revocandi, esse culpam venialem tantum, communis.

munis.

muniùs, & probabiliùs docent Dom. *Medina*, *Sotus*, *Valentia*, alii apud *Laym.*
 tum. E ratio est: quia tunc licet Superior,
 ter, maritus, &c. utatur jure suo, tamen mali-
 tur, vel potiùs abutitur jure suo, absque omni
 sa promptitudinem subditi ad exhibendum
 cultum, & obsequium per votum, vel voti exco-
 nem sua gratuita irritatione impediendo. Et
 inferunt hi DD. etiam subditum peccare veni-
 si absque omni justa causa rescissionem sui
 Superiore petat. 4. Nihilominus probabile
 dico, sine omni causa vota irritare, etiam
 tiam datam revocare, nullum esse peccatum
 solum veniale, si fiat contra promissionem
 vocandi. Ita de sola irritatione, *Arragonius*,
Nav. Angles, *Azorius*, alii apud *Laym.* cit.
 sed dissentientem de revocatione licentiæ, *Ca-*
Palau, *Tamb.* Et ratio omninò manet: quia
 perior irritando utitur jure suo: & etiam
 licentiam vovendi simpliciter, minimè privatur
 jure suo: semper enim licentia concessa intelligitur
 sine præjudicio juris proprii: atqui nemo peccat
 utendo jure suo, per se loquendo, & seculo
 dalo, vel contemptu: ergo, &c. Quod si
 promissio non revocandi facta est, erit sanè peccatum
 tum postea revocare, ac irritare votum; at non
 paret ratio malitiæ, plusquam venialis. Tota
 ratio hujus malitiæ, consistit in infidelitate, &
 dam levitate, vel inconstantia, quæ concessio
 missa sine causa revocatur: atqui infidelitas, &
 constantia per se non excedit culpam venialem.

aliud quid grave accedat contra justitiam & Religionem: accedere autem hic gravem irreverentia in divini Nominis, est sanè piorum persuasio pia, sed nulla convincens ratio: supponunt tantum, non demonstrant Adversarii. Lex illa vetus Judicialis nihil ampliùs ad nos.

Quarta: Obligatio votorum semel irritatorum, per se directè, per potestatem nimirum dominativam in ipsam voluntatem voventis, utpote vota Religiosi irritata à Prælato, vota impuberis irritata à Patre, vel Tutore, non reviviscit, postquam vovens à potestate irritantis liberatus est: in quo omnes consentiunt. At verò obligatio votorum irritatorum solùm per accidens, indirectè, & ratione materiæ, uti sunt vota Novitii, filii puberis, uxoris, servi, irritata à Prælato, Patre, marito, Domino, manente re integrâ, omninò reviviscit, postquam vovens à potestate irritantis liberatus est. Ita (contra *Panormit. Cajet. Arrag. Sylv. Navarrum*, ipsùmque *Sanch. cit. c. 26. n. 4.*) probabiliùs docent *Innocentius, Rosella. Valensia*, aliisque citatis *Suarez. l. 6. de voto c. 1. n. 4. Et, c. 4. num. 17. Lessius cit. c. 40. dub. 10. n. 82.* Et sumitur ex *s. Placet. De conversatione conjugatorum.* Ubi habetur: uxorem, quæ ignorante, vel invito marito Religionem professa, & ab eo revocata est, postea maritò mortuò ad Monasterium quidem compellendam non esse, quia professio irrita fuit, repugnante viro: nihilominus à debito petendo, & secundis nuptiis arcendam: Quia nimirum in professionem Religionis, etsi aliàs irrita, tamen vota tenent

tenent

continentiæ virtualiter seorsim obligans manet
 ex speciali juris interpretatione: quod à ma-
 non simpliciter potest revocari, sed quatenus in
 præjudicium cessit, ut conjugii debitum exigere
 reddere teneatur, manente obligatione de
 continendi, quæ mortuo conjugè, tota reviviscit.
 Eadem autem est ratio in aliis similibus casibus
 tio verò est: quia erga illas personas, Novitios, Or-
 beres, uxorem, servos, in Prælato, Patre, matre,
 Domino, non est potestas irritandi vota simpliciter,
 sed solum indirectè, quatenus eæ personæ quibus
 certa obsequia ipsis obligatæ sunt: quare cessante
 hâc obligatione, votum antea impeditum omnino
 reviviscit. Cæterum à fortiori certum est, quod
 omnes, vota, quæ ejusmodi personæ ediderunt,
 tequam subiicerentur potestati alterius, v.g. quæ
 ante nuptias, servus ante servitutem, etiam si
 à marito, vel Domino irritata fuerit, quatenus
 eorum præjudicium cedebant, postea verò morte
 marito, vel Domino totaliter reviviscere, dummodo
 dò voventis intentio se ad ejusmodi extenderit,
 alioquin res maneat integra.

Extensio specialis ad juramenta.

R E G U L A.

36 **Q**Uicumque, & quacunque ratione habet potestatem irritandi vota alterius per se, vel per alium
 accidens, is etiam habet potestatem eadem ratione
 irritandi omnia alterius juramenta promissoria, si
 tantum absoluta, & per se stantia, in honorem
 vel utilitatem hominis facta; nec solum confirmata
 toria promissionis factæ ipsi DEO, quæ dicitur

tur *vota jurata* : sed etiam confirmatoria promissionis factæ homini, quantumvis acceptatæ, quæ dicuntur *pacta jurata*. Ita omnes in ipsa Assert. citati. Et ratio manifesta est : quia juramentum recipit naturam, & condiciones actus, cui apponitur, ideoque appositum actui irritabili, ipsum quoque irritabile redditur; ac irritato, vel quomodolibet ruente ipso actu, promissione, pacto, contractu, jam irritatur, ac ruit juramentum appositum : at qui quicumque potest irritare per se : vel per accidens ipsa alterius vota ipsi DEO facta, consequenter à fortiori eadem ratione poterit irritare omnes alias ejus promissiones, contractus, & pacta homini facta : ergo quicumque potest irritare vota, potest etiam irritare juramenta, seu absoluta, seu addita ipsis votis, seu aliis promissionibus, pactis, spon- sionibus. Intellige semper : eadem ratione pro- portionaliter, sicut potest irritare vota, seu sicut ha- bet potestatem in voventem, v. g. Prælati, Pater, Tutor potest irritare omnia prorsus juramenta, vota ac pacta jurata Religiosi & impuberis per se directè; quia habent directam potestatem in voluntatem voventium, sic, ut omnes eorum promissiones Deo, non homini facta, infirmare possint, consequenter & juramenta addita. Item Pater, Maritus, Dominus, potest solum indirectè, & per accidens irritare vota impuberis, uxoris, servi, quatenus cedunt in præjudici- um ipsorum: hac enim sola ratione potest infirmare eorum promissiones, vel pacta & consequenter jura- menta addita. Denique universaliter : omne jura- mentum versans circa materiam alterius potestati,

& liberæ dispositioni subiectam irritari potest ab alio, quemadmodum & vota. Sic Summus Pontifex potest suo arbitrio irritare omnia iuramenta circa beneficia Ecclesiastica instituenda, distribuenda, augenda, minuenda: quippe in quibus plenam potestatem noscitur habere *c. 2. De præbend.* Item Episcopus iuramenta suorum Clericorum circa res suæ potestati subiectas; ut si Clericus raverit se vestes sacras commutaturum, loco necessarium, nisi debita solverit, liberè rescindere potest. Quia & sæcularis potestas hac ratione quoque potest irritare iuramenta, v. g. cogendo aliquem ad Magistratum, non obstante iuramento, ut legitur in iure, apud *Laym. cit.* in fine.

S E C T I O III.

*Votorum ac Juramentorum Dispensatio**ac Relaxatio.*

S U M M A R I U M.

38. *Ad validam voti vel iuramenti dispensationem requiritur iusta & rationalis causa: Quales præcipue*
 39. I. Imperfecta deliberatio, seu imperfectio actus
 40. II. Notabilis difficultas exequendi votum.
 41. III. Damnum spirituale, vel corporale votum
 42. IV. Majus bonum proventurum.
 43. *Vlque ad n. 47. assignantur quatuor regule dispensationis bene observandæ.*
 47. *Est obligatio votorum sit juris naturalis, datur in ecclesia DEI certa potestas in eis dispensandi*
 48. *Et quidem I. Ordinaria respectu omnium fidelium omnibus omnino votis in Summo Pontifice, vel in Universali Pastore.*
 49. *Ac pariter etiam Ordinaria in Episcopis respectu suorum Diœcesanorum in omnibus votis Pontifici non referenda*

50. Sicut & Prælati Regulares Exempti, ut Generales, Provinciales. Abbates, & præpositi absoluti ordinariam potestatem habent dispensandi in omnibus votis Papæ non reservatis suorum subditorum.
52. Non item Prælati Religionum non Exemptarum nisi id eis vel ex consuetudine, vel Episcopi licentiâ commissum sit.
53. Cum quibus & qualiter dispensare possint habentes potestatem delegatam.
54. In quibus, & qualiter in votis dispensare possint privilegiati, seu Confessarii Mendicantes.
56. Vota reservata de facto sunt quinque: I. Votum Religionis 2. Castitatis integra & perpetua. 3. Peregrinationis ad S. Sepulchrum; 4. Romanæ ad limina Apostolorum Petri & Pauli, & 5. Compostellanæ ad S. Jacobum.
57. Quorum reservatio cum sit odiosa, strictè interpretanda est, ita ut tunc solum hæc vota reservata censeantur.
58. I. Si sunt vota proprie dicta, hoc est, Deo facto, non se facta sint B. Virgini, vel sanctis (doctrina notabilis) Et
59. II. Si sint vota perfecta, hoc est perfecte voluntaria.
- NB. Et
60. III. Determinata; Ac
62. IV. Absoluta; unde reservata non sunt, si sint pœnalia, vel solum conditionata; hoc est per modum pœnæ, vel sub conditione emissa, NB Usque ad n. 67.
67. Usque ad n. 71. circa prædicta vota Papæ reservata resolvuntur varii casus Confessariis valde notabiles.
71. Quando in prædictis votis Pontifici reservatis dispensare possit Episcopus, urgente necessitate?
74. Quando Episcopus dispensare possit, saltem per accidens
- I. Votum Castitatis, vel Religionis emissum, & dispensandum ante Matrimonium.
75. II. Quando tale votum emissum ante, & dispensandum post Matrimonium?
76. III. Quando emissum, & dispensandum post matrimonium.
79. In quo Privilegiati conveniant cum Episcopis quoad dispensationes votorum, & in quo differant ab iis.

ASSERTIO III.

37 **D**ispensatio voti, ac relaxatio juramenti, est ablatio, seu remissio obligationis totalis eorum ob justam, & rationabilem causam facta ab habente potestatem spirituales juris dictionis in personam voventis, vel jurantis in casu, ut alioquin vota & juramenta valita essent, & obligarent. Est in terminis brevis Assertio, sed multæ satis explicatio.

§. I.

Ob justam & rationabilem causam.

38 **T**am ad validam, quàm ad licitam dispensationem voti, vel juramenti relaxationem requiritur justa, & rationabilis causa. Omnes. Ratio & differentia dispensationis ab irritatione est, quòd irritatio fiat per potestatem dominativam in personam voventis, vel jurantis, aut ipsam materiam votò, vel juramentò promissam ab alio, qui irritans velut Dominus ac proprio suo nomine disponit de alterius promissione, vel re ab altero promissa, tanquam de re sua, propriumque jus ac potestatem exercet: & ideò irritatio etiam absque omni justa, ac rationabili causa facta, seu per tamen valida est, imò plerumque etiam licita, ut ex probabili sententia supra dictum. At verò dispensatio fit per potestatem spirituales, & Ecclesiasticam gubernativam, seu jurisdictionis tantum ab ipso DEO collatam Ministris Ecclesiæ, qua virtute clavium per modum judicii, & absolutionis tollitur obligatio voti, vel juramenti, seu vinculum illud, quò quis se DEO devinxerat per promissionem DEO factam, vel invocationem Divini No-

minis confirmatam: ideoque dispensans, vel relaxans votum, vel juramentum minimè agit nomine proprio, & tanquam de re sua, sed agit nomine, & auctoritate ipsius DEI talem potestatem ad bonum regimen, & salutem animarum committentis, vi illius: *quodcunque ligaveris: & quodcunque solveris* &c. Atqui DEUS non confert talem potestatem homini, seu Prælatis Ecclesiæ ad dissolvendas obligationes sibi factas per vota, vel juramenta, temerè, & absq; omni justa vel rationabili causa; neque enim potestas dispensandi in jure Superioris, nempe ipsius Dei, Prælato Ecclesiastico collata est in destructionem, sed in ædificationem, quatenus nimirum ad salutare regimen animarum, bonum commune, justa & rationabili causa, necessarium, vel utile quandòq; dignoscitur, ejusmodi vincula subinde relaxare: ergò dispensatio voti vel relaxatio juramenti absque justa, rationabili causa facta, non tantum illicita, sed etiam invalida est, quippe excedens potestatem homini collatam à DEO.

Causa legitima dispensandi vota.

Precipue sunt sequentes: Imperfecta deliberatio: Notabilis difficultas exequendi: Damnum spirituale, vel corporale voventis: Majus bonum ex dispensatione proventurum. Percurro breviter singula.

I. *Imperfecta deliberatio*, seu imperfectio actus voventis: eaque ex triplici capite. Ratione *teneræ ætatis*. Ut si quis in tenera adhuc ætate post tamen septimum annum, votum emisit, præsertim ante pubertatem, meretur dispensationem etiam

tiam totalem sine commutatione aliqua adiuncta.
 Nam benignitas est Dei non ita rigidè acceptantem
 tum in tenera ætate conceptum, ut nequeant Superiores remittere. Quò autem imperfectior est
 tas, eò major erit causa: quia eò majus involuntarium, vel imperfectius voluntarium timetur, et
 tione *perturbatæ mentis*. Ut cum quis irâ, timore
 metu oppressus imprudenter vovit: quò etiam
 etat facilitas seu levitas vovendi, præsertim in
 minis. *Ratio est*; quia in ejusmodi votis non
 ninò voluntariis non est magna affectio ad rem
 missam: quare semper aderit periculum illa
 varicandi: ideoque consulta dispensatio, sed
 admixta commutatione. 3. *Ratione erroris*
vel doli circa accidentalia voti, vel in causa im
 siva vovendi (nam error, vel dolus circa sub
 tialia, vel causam finalem motivam de se irritat
 ta, vel juramenta) quia etiam ille error, vel do
 multum minuit voluntarium, ideoque præfertur
 riculum transgrediendi, ut dispensatio consulta
 saltem additâ aliquâ commutatione, juxta *Regu
 lam* infra ponendam.

40 II. *Notabilis difficultas exequendi votum*,
 etsi tanta non sit, ut votum irritet, tamen, secun
 dum Dei benignitatem debet esse causa dispensa
 di: idque non tantum, si prævisa non fuit à vovente
 te ejusmodi difficultas, verum etiam regulariter
 si prævisa fuit. Semper enim multò difficilior
 paret res, dum instat executio, quàm quando
 motè prævidetur facienda. *O quoties dum mori
 te, & cogitatione tantum præliamur, in quibus*

magna assurgimus, in quacunque pericula ruimus, ad quorum tamen primum occursum trepidamus, & terga etiam volentes vertimus: inquit Thom. Tamburinus l. 3. in Decal. c. 16. §. 3. n. 18. Cæterum solam majorem commoditatem, vel inclinationem ad aliud opus pium: ut si quis adstrictus voto jejunii, offerat se magis promptum ad eleemosynas, vel orationes, &c. meritò negamus esse causam sufficientem ad dispensationem voti, quæ semper requirit aliquod obstans ad executionem voti, quale hic non adest: est tamen causa sufficientissima ad commutationem voti; ut sic alacrius DEO serviatur.

III. *Damnum spirituale, vel corporale voventis.* 41

Utpote si votum, spectata qualitate personæ, ac naturæ fragilitate, ei periculum majus ruinæ deferret; e contra dispensatio ad spirituales ejus utilitates, hic præcipuè spectandam, cessura videatur. Sic rationabiliter dispensatur votum continentia, vel non petendi debitum in persona conjugata; (difficiliter enim quis in tanta occasione se cohibet) ipsùmque votum castitatis in personis ad carnis lapsus valdè pronis, ac fragilibus: ut si, sive ex fragilitate, sive ex malitia, prævideas tale votum sæpius à te violandum. Ex quocunque enim capite tibi votum perniciosum, vel occasio ruinæ sit, opus est, ut pia mater Ecclesia subveniat per dispensationem. Itémque vota, in quorum executione vovens multis scrupulis divexatur: id enim damnū spirituale est, cui pium est succurrere. Ac tandem etiam vota, quorum executio est causa damni eti-

am temporalis tibi, tuis, vel aliis: ut de peregrinationibus, elemosynis excessivis, penitentiis nimis austeris, si hæc te, vel familiam tuam graviter lædant, vel gravent, ipsùmque votum tatis, si ideò continuo morbo quodam vexeris, illustri familia interiret, &c. *Ratio est:* quia familiaeque tuæ contra damna providere, ad civitatem, pietatẽque spectat, ideòque justum est, ut habeat causam dispensandi, saltem cum adjuncta necessitate, ut etiam Romæ perpetuo observatur in causa Pœnitentiaria.

42 IV. *Majus bonum proventurum.* Si nimirum dispensatio voti cessura sit ad majorem DEI gloriam, utilitatem Ecclesiæ, vel Reipublicæ. Ut Religiosi assumantur ad Episcopatum vel Cardinalatum, dispensatis votis paupertatis, Obedientiæ ad Prælatos Regulares: si unus hæres Regni, Ducatus Religionem vovisset, aut etiam major tu, si ex alterius electione turbæ timerentur: si aliquis peregrinationem vovisset aliquis, qui civitatem præstaret Republicæ, vel familiæ præstaret esse, &c. *Communis Doctrina, Navar. c. 17. l. 77. Suar. l. 6. de voto, c. 17. Sanch. l. 4. Mor. 37. c. 5. n. 50. Laym. l. 4. tr. 4. c. 8. n. 5*

Regule dispensanti observanda.

43 **P**rima. In dispensatione tria præcipue attendenda sunt (ait *Innocentius III. c. magna. de voto, & voti redempt.*) Quid liceat secundum honestatem: Quid deceat secundum honestatem: Quid expediat secundum utilitatem. Unde quod majus, & dignius votum est, ut Religionis, Castitatis

tatis perpetuæ &c. eò major causa requiritur ad dispensationem validam : & interdum una sola , præsertim teneræ ætatis, vel imperfectæ deliberationis non sufficit, nisi etiam aliæ causæ concurrant, puta gravis necessitas, vel utilitas, periculum prævaricandi &c. ut monent DD. citt. Quæ tamen necessariò prudentis judicio relinquuntur : & servire potest Regula sequens.

Secunda. Ut dispensatio totalis fiat consideratâ gravitate voti, omninò causa gravis sit, aut plures de se leves, unam gravem conflent, necesse est, judicio prudentis. Ego existimo, tunc esse sufficientem causam dispensationis totalis, quando tanta adest circumstantia ex parte voventis, aut materiæ, vel finis voti, ut rationabiliter dubitari possit, utrum non votum per se cesse, aut irritum sit. Cæterum quando adest quidem causa, sed, expensis omnibus, non adeò sufficiens, dispensationi semper admiscenda est aliqua commutatio : subrogandum nimirum aliquid operis boni, quod dispensantis judicio, gravitatem voti compensare, prudenter videatur. Rarissimè ergo Confessarii Privilegiati dispensare debent in toto, sed semper quasi commutando votum, aliquam obligationem imponere, saltem ad tempus, ne arctissimum vinculum obligationis ad Deum temerè annihiletur omninò.

Tertia. Quando causa dispensandi dubia est, si-
ve in actu signato, & velut *de jure*, sitne sufficiens, nec ne? sive in actu exercito, vel *de facto* v. g. an votum damnum adferat, majus bonum impediat? &c. nihilominus, si aliqua ex dispensatione speretur

tur utilitas, & absit periculum scandali alicui
semper in clementiorem partem inclinare potest
dispensans, uti post alios notant *Sanch. & Lopez*
ll. cc. Nam benignitas Dei petit, ut in obliga-
tione incerta facilitas sit eam remittendi, Quod si
na fide data sit dispensatio, & deinde invenitur
se sine sufficiente causa data; aut si data cum
dubia, & deinde invenitur fuisse nulla: nihil
minus manere validam dispensationem omnino
habilitate, & suavitati regiminis Ecclesie con-
muniùs resolvunt cum aliis *Lessius p. 2. de Just. c.*
dub. 17. & Sanch. c. 44. n. 10. Ratio; quia
net ad Dei bonitatem approbare, & ratum habere
quod bona fide concessum, & acceptatum fuit.
cetera verà tunc nulliter egerit dispensans.

46 *Quarta*: Quemadmodum dispensans sine
iusta, & rationabili causa (uti & dispensatio
hujusmodi, scienter petens, & acceptans) præ-
nullitatem actus, peccat mortaliter pro ratione
teriarum, *secundùm omnes*; quia usurpatur auctori-
tas sibi non concessa; ita è contrario, quando
iusta causa dispensandi, Prælati, vel quivis dispen-
sandi facultate præditus, tenetur concedere dispen-
sationem etiam sub gravi culpa; quia potestas
dispensandi ipsis data est ad bonum subditorum
re eam sine causa denegantes subditis injuriam
runt, & causa culpabilis fiunt damnorum
peccatorum ex negata dispensatione secutura.
Quod valde notent, & dicta hæctenus etiam aliorum
obligationum dispensationibus accommodentur
rosi, & rigidi dispensatores.

Ab habente potestatem &c.

Est sanè obligatio votorum Juris naturalis. Lex⁴⁷
 Enim naturalis jubet, præstare fideliter Deo id,
 quod ei prudenter, pièque promissum est: attamen
 id non jubet semper, & ubique, sed solum quando
 non adest justa causa eximens à præstatione: adest
 autem justa causa eximens, quando Papa, vel alius
 loco Dei, remittit id, quod Deo debebatur. Cer-
 ta est in Ecclesia potestas dispensandi in votis, ac
 juramentis: eaque duplex: *Ordinaria*, annexa ipsi
 Officio, vel dignitati dispensantis; & *Delegata*, ab
 alio nimirum habente potestatem Ordinariam, vel
 per privilegium à Summo Pontifice alicui collata.
 Percurramus breviter,

Summus Pontifex.

Ordinaria potestas dispensandi in omnibus om-⁴⁸
 nium Fidelium omninò votis, seu respectu to-
 tius Ecclesiæ, etiam solemnè Castitatis edito, non
 tantum in susceptione sacri Ordinis, sed etiam in
 Professione Religiosa (non utique, ut Monachus
 eo solutus voto pergat esse Monachus, sed ut desi-
 nens esse Mooachus, incipiat esse legitimus maritus)
 residet in Summo Pontifice Romano tanquam uni-
 versali Pastore totius Gregis Dominici, ac Succes-
 sore D. Petri, cui datæ sunt claves Regni cælorum:
 & dictum est à Christo Matth. 16. *Quodcunque*
solveris super terram, erit solutum & in cælis. Ubi
 particula universalis distributiva *Quocunque*, com-
 prendit omnia vincula, quæ potest homo contra-
 here in ordine ad Deum. Quemadmodum enim
 Deus

Deus ad utilitatem Fidelium commisit potestatem solvendi omnia vincula culpæ, & pœnæ, in casibus minùs necessarium erat pastorali regimini Animi-
rum, ut committeret Deus potestatem solvendi vincula votorum, uti & juramentorum, ac similia promissionum, ubi justa & rationabilis causa postularet. Unde vides etiam Pontificem summum non posse validè dispensare, minùs licitè, nisi in justa causa. Et obiter advertite, non dispensare propriè in Lege divina de solvendo voto, sed in voluntario humano substrato, ob justam causam solvendo voluntatem se obligandi ad hanc materiam qua voluntate sublata, corrui obligatio Legis divinæ, ut latius docetur in materia de Legibus.

Episcopi.

49 **H** etiam habent ordinariam potestatem dispensandi in omnibus Summo Pontifici non reservatis votis, omnium suorum subditorum Diocesanorum. Episcopi enim succedunt Apostolicis quibus dictum est à Christo Matth. 17. *Quæcumque alligaveris, &c. Et quæcumque solveris super terram: erunt soluta & in calis.* Quia vero potestas Episcoporum, qui sunt Successores Apostolorum, subordinata est potestati Papæ Successoris D. Petri in Hierarchia Ecclesiastica, ideo reservatio Summi Pontificis potestatem Episcoporum in actu secundo restringere potest, & defacto restrinxit, ut non possint dispensare in iis votis, quorum dispensationem sibi Papa reservavit. Eandem potestatem dispensandi in votis habent Legati Pontificii, & Nuntii Apostolici in Provinciis suis: &

chiepiscopi etiam communi Jure dispensant in votis
Episcoporum, Suffraganeorum, non autem cum
eorum subditis, nisi per modum appellationis con-
veniantur in casu, quo Episcopus dispensationē justa
ex causa petitam, & concedendam denegasset. Vide
Laym. & apud ipsum citatos *l. 4. tr. 34. c. 8. n. 6. & 6.*

Prælati Regulares.

Prælati etiam Religiosorum Exemptorum, ut-
pote Generales, & Provinciales Ordinum, Ab-
bates, & Præpositi absoluti, habent potestatem or-
dinariam dispensandi in omnibus votis Papæ non
reservatis suorum subditorum ex Jure communi po-
sitivo. Cùm enim hi omnes habeant potestatem,
& jurisdictionem quasi Episcopalem in suos sibi
communicatam: hinc quidquid potest Episcopus
in suos subditos, potest etiam Prælatus major in suos
Religiosos, ut sint illis in cura Animarum loco E-
piscoporum, à quorum jurisdictione Privilegio
Pontificio eximuntur. Eandem ordinariam pote-
statem extendit Sanch. *l. 4. Mor. c. 49.* etiam ad Su-
periores locales, & in eorum absentia ad Vicarios,
cùm plenè vicibus Prælatorum fungantur. Sed
credo eam potestatem esse potiùs cõmuni consuetu-
dine delegatam, quàm Jure cõmuni ordinariã. Præ-
lati autem Religionum non Exemptarum id Jure
communi non possunt, nisi quatenus ex consuetu-
dine, vel Episcopi commissione eis concessum est.

Videri posset hæc potestas Prælatorum Regula-
rium dispensandi in votis suorum Religiosorum
supervacanea. Nam vota eorum ante Professio-
nem

nem

nem edita commutantur in votum solemnem
 fessionis, & vota post professionem edita per
 testatem dominativam irritari valent. At certum
 omnia. Nam. 1. Votum Religiosi ingredi
 strictiorem Religionem à Superiore irritari nequit
 potest tamen dispensari, vel commutari, cum
 sit ex reservatis Papæ, ut infra patebit, & plura
 citatis probat Sanch. *l. 4. cit. c. 41. n. 2.* 2.
 tum Religiosi à Prælato superiore approbatum
 de ejus licentiâ editum, à Prælato inferiori, irritari
 nequit; quia irritatio pertinet ad potestatem
 nativam, quia inferior Superiori præjudicare
 potest tam dispensare inferior à liquin dispensare
 facultate præditus, ut præ aliis optimè docet
l. 6. de voto. c. 10. in fine concludens. Quia per
 probationem vel confirmationem Superioris extinguitur
 tur quidem votum à potestate dominativa inferiori
 sed non à jurisdictione voluntaria. 3. Non omnino
 certum est, Prælatum irritare posse votum factum
 antea suâ licentiâ emissum, vel postea approbatum
 ac certum est, posse in voto dispensare, ob rationabilem
 bilem causam: licet enim suâ licentiâ, vel approbatione
 tione præjudicasset suæ potestati dominativæ
 men potestati spiritali jurisdictionis à Deo commissa
 præjudicare non potuit. 4. Certum est Prælatum
 nullum posse irritare vota Novitiorum, cum eorum
 potestati dominativæ nondum perfecte subdantur
 potest tamen in eorum votis Papæ non referentibus
 dispensare Prælati Religionis exemptæ, eo quod
 Novitii in favorabilibus gaudeant privilegiis
 dinis; juxta communem, & probabiliorem sententiam

tiam
 & de
 ergo

Ca

nequ

spen

scopi

nis cu

c. 39

ullus

in vo

empt

Episc

mè p

ut de

batif

suart

tivan

tame

omni

tuali

Mon

P

potes

mus

tur.

possi

quan

tiam Doctorum Navar. c. 12. n. 65. & latè probat, & defendit Sanch. cit. l. 4. mor. c. 33. n. 28. Vides ergo non supervacaneam esse hanc potestatem.

Caterùm Prælati Religionum non exemptarum, neque cum Professis suis, minùs cum Novitiis dispensare possunt, nisi vel ex consuetudine, vel Episcopi commissione id eis concessum sit. Communis cum Navar. c. 12. n. 75. §. 3. Suar. Sanch. l. 4. c. 39. n. 9. Lessius Laym. cit. c. 7. n. 9. Neque ullus Prælatus etiam exemptus dispensare poterit in votis subditorum Religiosorum, postquam exempti sunt ab eorum jurisdictione: utpote si ad Episcopatum assumpti, si Religionem aliam legitime professi, si in perpetuum ex Ordine ejecti sunt, ut docet communis DD. apud cit. Denique Abbatissis etsi suprà concessa sit potestas irritandi vota suarum Monialium; eo quòd potestatem dominativam in illas obtineant vi voti Obedientiæ, potestas tamen dispensandi, vel commutandi vota negatur omninò; quia hæc est potestas jurisdictionis spiritualis, quâ de facto carent Abbatissæ, seu Prælatae Monialium.

Delegati.

Potestatem delegatam dispensandi in votis habent omnes illi, quibus id ab aliis habentibus potestatem ordinariam, utpotè Papâ, (quo spectamus Privilegiati) Episcopo, Prælato, committitur. Hi tamen id ulterius aliis committere non possunt. Quia delegatus non potest subdelegare, quando censetur electa industria personæ. Quando tamen

tamen alicui ratione Officii, & dignitatis sue
 lute & generaliter conceditur facultas, seu pri-
 vatum absolventi, dispensandi, vel commuta-
 vota suorum, tunc talis potestas trahitur in or-
 nariam, eamque in casu alteri committere potest.
 Secus, si talis potestas solum alicui committatur
 spectu certæ personæ in particulari; quia hoc
 non jurisdictio, sed nudum ministerium com-
 sum censetur *c. ult. §. ceterum de offic. Dele-*
 ut cum aliis notat Laym. *cit. c. 8. n. 27.* Unde
 alia differentia inter Ordinarios, & Delega-
 quod nimirum Delegati tantum possint dispen-
 alios, respectu quorum eis potestas commissa
 ipsi verò necessario dispensatur à suis Superioribus.
 At verò habentes potestatem ordinariam dispen-
 di, ut Episcopi, & Prælati Regulares, non tantum
 possunt dispensari à suis Majoribus (ut Episcopi
 ab Archiepiscopo, Provincialis à suo Generali)
 sed etiam possunt dispensare ipsi secum, saltem
 directè, committendo potestatem suam Confes-
 riis suis, ut secum, etiam extra Confessionem, dis-
 pensent. *Ratio est:* quia ex una parte non re-
 gnat hanc jurisdictionem dispensandi exercere
 seipsum saltem indirectè, & mediatè (& quid-
 etiam immediatè?) cum sit voluntaria, non con-
 tentiosa, neque de se Sacramentalis, ut distinctio
 nem personarum requirat: ex altera autem parte
 Prælati illi habent plenam dispensandi in votis
 cultatem quoad hoc minimè restrictam: ergo
 que à nobis est restringenda: Uti contra Saarez
 latè probat Sanchez *l. 8. de Matri. disp. 3. 1014.*

Privilegiati.

Per privilegium Confessarii approbati Ordinum Mendicantium habent potestatem dispensandi in omnibus votis, in quibus possunt dispensare Episcopi jure ordinario, quæ nimirum Papæ non sunt reservata. Tria autem ejusmodi privilegia reperiuntur. Primum est *Innocentii VIII.* qui concessit Mendicantibus posse dispensare in omnibus votis, in quibus possunt Episcopi, exceptis votis peregrinationis ultra duas dietas seu viginti leucas. Idiplum absque hac restrictione concesserant *Martinus V.* & *Eugenius IV.* ut videre est in Bullario *Rodriquez*, & compendiis privilegiorum. Secundum est *Pauli III.* qui concessit Confessariis Societatis *JESU*, (& consequenter per communicationem omnibus Mendicantibus) posse commutare omnia vota, exceptis quinque Pontifici reservatis: quod *Gregorius XIII.* extendit ad vota etiam jurata. Tertium est *Pii V.* qui vivæ vocis Oraculo concessit Provincialibus Mendicantium, ut possint concedere suis Confessariis juxta Conc. Trid. approbatis facultatem dispensandi ad petendum debitum cum illis, qui ante matrimonium voverunt castitatem. Scio alioquin ejusmodi vivæ vocis Oracula lublata esse per Conc. Trid. ac etiam de illius Oraculi authentica certitudine dubitari: sed novi etiam pleraque aliunde per Bullas, & Brevia concessa esse, adeoque ipsa valorem obtinere, prout insigniter demonstratum vidi à *Cardinali de Lugo in M. SS de penit.* etiam quoad hunc casum nostrum. Sed quidquid sit de Oraculis. Mihi persuasissimum est

370 *Tract. III. In II. Præcept. Decal. Cap. III.*
idipsum adhuc posse Confessarium Regularem
Generalis Privilegii Bullati dispensandi in omnibus
votis, in quibus possunt Episcopi in dicto enim
su certo possunt dispensare Episcopi, etsi non ex
re communi, tamen ex consuetudine, quod
refert. Nam Privilegium Mendicantium dicitur
se dispensare in votis, *in quibus possunt Episcopi*
solutè (meritò tamen intelligendo in propriis
terminorum) ex vi ordinariæ suæ jurisdictionis
atque Episcopi, positâ illâ consuetudine, jam
ordinariæ jurisdictionis per consuetudinem ac
sitâ dispensant: consuetudo enim dat jurisdic-
tionem ordinariam: ut præter alios benè probat
chez. l. 8. de *matrim. disp.* 12. Ergo idem
suum privilegium poterunt Regulares. Ita
munior DD. & pro certo persuasum habent
p. II. tr. 8. resol. 16. & Tamburinus l. 3. q. 16. s. 4. n. 54.

55 Dictum porrò Privilegium Mendicantium
dispensandi in omnibus votis in quibus possunt
Episcopi, cum sit in materia favorabili, latè inter-
pretandum, & extendendum est etiam ad vota
Pontifici reservata, quoties in eis Episcopi
ordinario, seu vi ordinariæ suæ Jurisdictionis
dispensat: nimirum (ut optimè explicat Sanchez
Mor. c. 43. n. 7.) quoties ratione alicujus cir-
stantiæ mutatur, vel deficit verâ ratio, ac ma-
teriæ voti reservati Papæ, ideòque recidit in Jurisdic-
tionem ordinariam Episcopi, prout latè declaratur
seq. Secus dicendum, quando servatâ verâ ra-
tione, ac materia voti reservati Papæ, solum per

dens, ratione urgentis necessitatis, ac impossibilis accessus ad Pontificem, Episcopus jam non ex aliqua jurisdictione ordinaria, sed planè extraordinaria, ex sola præsumpta Pontificis voluntate dispensat, tunc enim nihil possumus Privilegiati, de quo seorsim dicam. §. 4.

Ratio utriusque partis est: Quia in priori casu, vota illa reverà non manent reservata Pontifici, sed simpliciter fiunt casus Episcopales: ideòque comprehenduntur in privilegio dispensandi Medicantium: at in posteriori casu, vota illa manent reservata simpliciter, & solum per accidens, ratione necessitatis ab Episcopo tanquam Pontificis tacitè Delegato dispensantur: ideòque in privilegio Mendicantium, nomine votorum, in quibus potest dispensare Episcopus, intelligi sanè non possunt. Adde, quod potestas tunc dispensandi ex vi urgentis necessitatis radicetur in jurisdictione ordinaria, quam habent Episcopi alioquin in vota fidelium sibi subditorum: at hâc quoad sæculares non gaudent Regulares. Ita communis DD. *Rodriquez tom. 1. Q. Q. R. R. p. 63. a. 3. Ludovicus Miranda in Man. Pralat. tom. 1. q. 48. n. 4. Suar. Sanchez. Laym. cit.* Etsi sciam contrarium docere nostrum P. Brunonem *Chaiffing de Privil. Regul. tr. 5. c. 5. præpos. 4. citatis Casarubio, Lessio, Corduba, aliis.* ea sola ratione, quòd privilegium absolutè dicat: *Possunt Mendicantes quod possunt Episcopi.* Sed non acquiesco. Quia termini intelligendi sunt in propria significatione, scilicet: quod

Da 2 pos-

372 Tract. III. In II. Præcept. Decal. Cap. III.
possunt Episcopi, ut Episcopi sunt vi ordinatiæ sui
Jurisdictionis, ut dictum est.

§. III.

Vota Papa reservata explicantur.

56 **V**Ota, quorum dispensatio Jure communi, &
consuetudine soli summo Pontifici reservata
est, sunt defacto tantum quinque: nimirum. Vo-
tum Religionis approbatæ ab Ecclesia Catho-
lica Romana: Votum Castitatis, seu Continenti-
æ, & perpetuæ: & vota trium Peregrina-
tionum, Hierosolymitanæ ad S. Sepulchrum; Rom-
anæ ad limina Apostolorum Petri & Pauli; & con-
postellanæ ad D. Jacobum. Et licet in *Jur. c. de
multa, & super his. De voto.* solum expressè re-
servetur peregrinatio Hierosolymitana in sublimi
Terræ Sanctæ, tamen consuetudo jam extendit
illa & aliæ duæ Peregrinationes etiam sint reservata,
quando ex sola devotione voventur. Uti colligitur
ex *Extravagante, & si Dominici. De Penit. c. de
remiss.* Ubi excommunicantur ea quinque vota com-
mutantes absque Summi Pontificis licentia. Quæ
obrem etiam in generali concessione, vel Indulto
dispensandi, vel commutandi omnia vota v. g. tem-
pore Jubilæi, vel aliàs, non intelliguntur illa quin-
que vota, ut eadem Extravagante prohibet Pontifex,
& docet communis DD. *Sylv. Suar. & plu-
mis citatis Sanch. l. 4. c. 40. n. 6.* Ubi retractat
quod antea docuerat l. 8. *de Matr. disp. 9. cum
to, Rodrig. & aliis,* nimirum in generali concessione
dispensandi in omnibus votis, etiam contra-
ri dispensationem trium illarum Peregrinationum

sed falsum: Quia quæ spectatim reservata sunt, speciale, & expressam concessionem, seu mentionem postulant. Ut habetur c. Si Episcopus. De Penitentia, & remiss. in 6. Quod si tamen in generali concessione dispensandi in omnibus votis, solum expressè excipiantur vota Religionis, & continentia, intelliguntur permissa vota trium peregrinationum ex tacito consensu Pontificis, & communi usu DD. tale indultum ita explicantium. Ut ex communi docent Suar. l. 6. c. 25. Sanch. modò cit. l. 4. c. 40. n. 19. Jam verò ad plenum intellectum illorum votorum, qualiter reservata, vel non reservata sint, pro re gravissimi momenti esto

Resolutio, & Regula Generalis.

Reservatio dictorum votorum, cum odiosa sit, utpotè ordinariam potestatem restringens, omninò strictè interpretanda est, ut solummodò comprehendat illa quinque vota, cum sint strictè talia, utpotè: *vota propriè dicta, perfectà, determinata, absoluta, quoad substantiam & integritatem eorum: & hoc totum extra casum urgentis necessitatis.* Aded, ut quodocunque in iis deficit materia & ratio voti reservati, simpliciter reservata non sint, sed dispensari possint ordinario Jure ab Episcopo, & per Privilegium à Confessario approbato Ordinum Mendicantium, excepto tamen casu solius necessitatis juxta supra dicta. Percurro breviter singula.

Vota propriè dicta.

Cum votù essentialiter sit promissio facta Deo, actusque proprius virtutis Religionis, non sunt

sunt vota propriè dicta, nec consequenter Pontificis reservata, promissiones sacræ (utique licitæ, ac
 ex virtute Dulciæ, etiam graviter obligantis) in
 Beatæ MARIÆ Virgini, ac Sanctis absolute factæ
 dum se, sine relatione ulla, vel tendentia promissionis
 ad ipsum Deum, etiamsi concipiatur materia alioquin
 reservata, ut Religionis, Castitatis &c. V. g. Puella devota
 Beatæ Virgini præstans eidem præstare rem pergratam,
 dicit præstare *Sanctissima, & Purissima Virgo MARIA, mitto tibi servare perpetuam Virginitatem.*
 est statim censenda voti reservati rea, vel non
 sed reflexè examinanda, utrum, quando illa
 protulit, reverà tantum cogitaverit de Beata
 Matre, & non DEO; si ita affirmet: aut etiam
 si asserat, se quidem etiam tunc cogitasse de DEO,
 at non cogitasse de promissione facienda ipsi DEO
 sed soli ejus Matri; ne judices esse votum præ
 dictum, & consequenter, nec reservatum, sed
 merè actum Hyperdulciæ, ideòque promissionem
 dispensabilem ab habente facultatem; quod in
 similibus valdè frequenter contingentibus, debet
 observandum est Confessario. Quòd si dubium
 sit, an tales intenderint sua promissione se obligare
 re ipsi DEO, an solum Beatæ Virgini v. g. *Ju. P. Georgio Gobat Alphab. I. de voto castitatis*
 21. præsumendi sunt fecisse verum votum, cum
 que castitatem verè obtulisse ipsimet DEO: in
 indubio præsumendum est pro actûs perfecti
 potius, quàm defectu: idque maxime, si

ba promittentis aliquam relationem ad DEUM significant.

Vota perfecta.

Reservata sunt tantum illa quinque vota emissa, cum perfecto voluntario, aliisque requisitis, sic, ut de eorum valore certo constet. Non ergo sunt reservata illa vota, sed ab Episcopo, vel Privilegiato dispensabilia, quotiescunque est dubium, sive juris, sive facti de valore emissi, v. g. ratione imperfectæ deliberationis, insufficientis intentionis, vel potestatis: an votum se ad talem casum extendat, seu hic, & nunc me obliget: etiamsi tale dubium alias per se votentem non liberet, sed dispensatione opus sit. Nam reservatio Papæ strictè interpretanda, ad casus certos restringenda est, ut dubia non comprehendat. Itémque vota metu injusto extorta, etsi levi, ac non cadente in constantem virum, (alioquin per se irrita, non indigent dispensatione) non sunt reservata, juxta communioem, & omninò probabilem Sententiam DD. Navar. c. 12. n. 59. Sanch. l. 4. c. 40. n. 30. Lessius l. 2. de Just. c. 40. dub. 18. Laym. cit. c. 8. n. 11. Ratio est, quia præsumendum non est Pontificem reservare voluisse tale votum, quod alias debet esse facilis dispensationis, tum ob imperfectioem consensûs, tum in odium injuste extorquentis, saltem, ne illud sibi reservando, iniquitatî favere videatur Pontifex.

Vota determinata.

Non est ergo reservatum, sed dispensabile ab Episcopo, vel Privilegiato votum alternativum,

cujus altera pars non est reservata: v. g. Voveo
 mam peregrinaturum, vel quinquaginta aures
 elemosynam daturum: voveo aut Religionem
 ingredi, aut certè Sacerdotem futurum &c. *com-
 nis apud citatos.* Nam tale votum non est de-
 minatè de re reservata, neque ad eam simpliciter
 obligat: quia *in alternativis debitoris est electio
 sufficit alterutrum impleri.* Regul. 70. in 6. N.
 refert, quòd progressu temporis altera pars non
 reservata impossibilis fiat, & sic vovens determinatè
 obligetur ad partem reservatam; quia id non pro-
 nit ex intentione voventis, sed ex eventu per-
 dens, ideòque adhuc Episcopus, vel privilegium
 dispensare potest. Secùs esset, si ipsemet vovens
 intentionem, & obligationem suam à principio
 determinatam ad unam partem reservatam deter-
 nasset (idque velut novo voto, seu nova promissa-
 ne, & animo obligandi se ad illam partem: Secùs
 si simplici proposito, ac voluntate hanc partem
 gisset: sic enim votum maneret in sua primæva
 tura) tunc enim fieret votum reservatum. Quod
 juxta Regul. 21. in 6. *Quod semel placuit, amplius
 displicere non potest.*

¶ **¶** Insuper, postquam Summus Pontifex, ipse
 tum aliquod determinatum reservatum in aliam
 commutavit, jam Episcopus ob justam causam
 illo dispensare, vel in aliud commutare poterit. Et
 communi Suar. l. 6. de voto c. 20. n. 15. Sanchez
 8. de matr. disp. 9. n. 20. & alii, Nam hoc ipse
 quod prius votum commutatum est cum voventis
 consensu, quasi aliud, sive novum votum evadit

cujus materia reservata non est: ut si Pontifex votum continentiae perpetuae commutasset in perpetuum jejunium. Neque reservatio prioris voti, cum odiosa sit, debet extendi ad materiam subrogatam, absque speciali declaratione subrogantis, minus ad ejusmodi accidentia odiosa detorquendum illud: *subrogatum sapit naturam ejus, in cuius locum subrogatur*, arg. c. Ecclesia. Vide Card. de Lugo. l. 6. *Respons. Moral. dub. I.* Ubi inter caetera recte monet, eum, qui petit dispensationem, vel commutationem materiae subrogatae voto, maxime reservato, debere explicare ipsum votum, ut dispensans, vel commutans gravitatem vinculi cognoscat, ne plus a quo de sacra promissione temere remittat.

Vota absoluta.

Non sunt reservata vota poenalia; & valde prohibita, nec quavis conditionata. *Ratio* esse debet. Quia reservatio illa odiosa strictè interpretanda solum comprehendere censenda est vota perfecte voluntaria, emissa scilicet cum plena & directa voluntate, atque affectu erga rem honestam votò promissam: seu quando emittuntur primario, & directè ex amore honestatis rei promissae ipsa vota vestientis: non verò quando emittuntur ex amore alterius boni, aut timore alicujus mali temporalis, vel spiritualis: sic enim minus voluntaria, reservatione urgere minus expedire videtur: atqui sola vota absoluta ita perfecte sunt voluntaria. Qui enim dicit absolute: *Voveo Deo Castitatem*: fertur directo amore, & affectu in honestatem ejus virtutis, vultque absolute Deo gratum obsequium praestare;

non ita, qui solum conditionatè dicit: *voveo castitatem, si inebriatus fuero, si morbum eripiam, &c.* ut consideranti patet: ergo sola vota absolute reservata censerentur. Et hinc

63 I. Vota conditionata pœnalia: v.g. si fornicatus fuero, voveo me in pœnam Romam peregrinaturum, ac Religionem ingressurum, &c. non tantum ante, sed etiam post admissam culpam, non esse reservata, sed ab Episcopo, vel Privilegiato dispensari posse, communis ferè, & probabilissima est Sententia DD. quos congerunt, & sequuntur *Suar. Sent. Laym. ll. cc.* nimirum: quia vota illa pœnalia tendunt in rem promissam directa voluntate, & mariò, & per se ex affectu, & amore honestatis, sed tanquam in rem sibi pœnosam, & afflictivam cum aliqua aversione animi. quippè quam malitius non incurrere, ut sic timore, & velut sacrorum illius incurrendæ vovens retrahatur à crimine.

64 II. Etiam vota quævis propriè conditionata, conditione de futuro (eaque accidentaria, & pœnalia, vel jure ipsi voto annexa) v.g. *Si mortuus fuero: si uxor superstes fuero, &c.* voveo Religionem ingressurum: castitatem servaturum: Romam peregrinaturum, &c. ante impletam conditionem non esse reservata, sed dispensabilia, cum non sunt vota simpliciter, nec defacto obligantia, sed conditione pendente in futurum. Itidem communis & tuta est Sententia apud cit.

65 III. At verò post conditionem impletam, non esse reservata, post alios sanè probabiliter tutius docet Laym. cit. n. 10. Quia votum con-

tionatum, impleta conditione, perficitur, & absol-
vitur, sicut omnes alii contractus, & promissiones
factæ sub conditione, ea eveniente, perficientur,
omnèmq; obligationem pariunt, ac si sine condi-
tione factæ fuissent: juxta *L. Potior ff. Qui posteriores
in pignore.*

IV. Contra tamen valdè probabile, & tutum⁶⁶
existimo, ejusmodi vota etiam post impletam con-
ditionem reservationi non subjacere. Ita post *Say-
rum, Ledesnam, Suar. alios.* constanter *Sanch. l. 4.
Mor. c. 40. n. 91.* Ratio est: tum quia quævis vo-
ta conditionata non tendunt directo plenòque af-
fectu in honestatem rei promissæ, sed vel ex amore
alterius boni, vel timore alicujus mali; ideòque
minus perfectè voluntaria. Tum quia ejusmodi vo-
ta, cum sint cum conditione de futuro, imbibunt
imperfectum consensum, utpotè dependentem à
futuro eventu: atqui adventus conditionis non fa-
cit, quin revera consensus fuerit imperfectus, nec
ejus naturam mutare potest; ergo, licèt ea vota quo-
ad alios effectus transeant in absoluta, ut benè pro-
batum est, attamen semper primævam imperfectio-
nem retinent: atque adèd non subjacebunt reserva-
tioni, quæ restringenda, cadit solùm in vota per-
fectè voluntaria.

Quoad substantiam, & integritatem suam.

I. **N**on sunt reservata illa quinque vota quoad⁶⁷
circumstantias aliquas accidentales à voven-
te voto reservato additas, v. g. *vovisti peregrina-
ri Romam intra certum tempus peditando, men-
dicando, &c.* dispensare potest Episcopus, ac Privile-
giatus,

giatus, ut votum differas equites, expensas
 Ex communi *Sanch. Laym.* cit. ipsa enim peregrinatione
 Romam, quoad substantiam reservata est Pontifici, non autem ille
 modus *accidentalis* *si tempore, peditando mendicando, &c.* ideo
 dispensatur in voto reservato simpliciter, sed tamen
 secundum quid quoad modum, & circumstantiam
 secundum quam illa vota reservata non sunt. *Particulariter*
 rarius, quia dictæ peregrinationes reservatæ fieri
 debent devotionis causâ, ut superius notatum: *non*
 hinc ergo reservata esse, si non fierent devotionis
 causâ, sed ob alium finem. Sed quia hæc peregrinationes
 raræ, ideo non inhærendum.

68 II. Reservatum est Pontifici votum Religionis
approbatae tantum, (non ergo Religionis alicuius
 vel instituti nondum approbati) ab Ecclesia Romana,
 quoad *substantiam ipsam, & integritatem* Religiosi
 status. Non ergo reservata, sed dispensabilia sunt
 vota Religionis partialia: ut si voti libertatem tantum,
 vel Obedientiam tantum, v.g. Confessario præstandam.
 Item vota Religionis quoad modum tantum: ut votum
 sacularium vel Religiosi ingrediendi Religionem
 strictioris dispensatur ab Episcopo, vel Prælato
 Exempto respectivè, ut ingrediatur Religionem minus
 strictam secularis, vel in Religione minus stricta
 permaneat Religiosus. *Sotus, Sylv. Navar. Rodriguez,*
alique cit. Sanch. l. 4. Mor. c. 42. Laym. c. 8. v. 8.
 Item, si quis vovit intra certum annum
 vel ad certum tempus Religionem ingredi
 dispensare potest Episcopus, ut iusta ex causa differre

secundum Sanch. c. 40. n. 76. Imò etiam cum Religioso professo voto solemniter, ut ad illam Religionem etiam laxiorem transeat, iusta & gravi ex causa dispensare posse Episcopum, vel Prælatum ejus Exemptum cum Episcopi consensu, docet Laym. cit. n. 8. in fine.

III. Reservatum est summo Pontifici votum continentiae, seu castitatis perpetuae tantum. Non ergo reservatum, sed dispensabile ab Episcopo vel Confessario Mendicante est votum castitatis temporalis tantum, sive ad certum tempus, v. g. usque ad tempus opportuni conjugii: vel tempore conjugii tantum, cum consensu alterius conjugis. Ex communi Sanch. cit. & lib. 8. de Matr. disp. 9. Similiter votum continentiae mutuo consensu conjugum editum, at non simpliciter, sed cum limitatione, vel conditione: v. g. nisi proles mascula moriatur: quin etiam votum continentiae perpetuae unius conjugis editum cum alterius consensu permissivo tantum, ita ut juri suo præjudicare non intendat: sic enim manebit obligatio reddendi debitum ex parte voventis. At verò votum continentiae perpetuae simpliciter editum, aut ab uno conjugum cum consensu approbativo alterius conjugis renuntiantis juri suo, aut editum mutuo consensu tali ab utroque conjugum, utique manet reservatum Pontifici, cum sit votum continentiae perpetuae, ac integrae, ideòque nulla parte sub dispensationem ordinariam Episcopi cadit. Ita docet communis DD, contra nostrum Rodriguez. Et verissimum judico quoad dispensationem totalem illius voti: quoad dispensationem partialem ad petendam debitum tantum, §. sequenti mentionem.

70 IV. Reservatum est votum continentiae, seu castitatis *integra* tantum. Non ergo sunt reservata sed dispensabilia ab Episcopo, vel Privilegiato partialia tantum continentiae, & castitatis: ut scilicet, votum castitatis conjugalis tantum: votum petendi debitum conjugale: votum virginitalium intendendo integritatem claustrum: votum nubendi, vel non ducendi uxorem: votum fornicandi, vel mulierem non tangendi, & similia: & tandem ipsum votum suscipiendi Ordinis, cui accessorium tantum est votum castitatis; nam qui vovit sacrum Ordinem suscipere non vovet actu & directe castitatem, sed solum actu, & directe vovet suscipere talem statum, cuius votum castitatis tacite annexum est. Omnia reser-
 apud *Auth. cit. Suarez. Sanch. Laym. alios.*
 tio omnium est sæpius inculcata. Quia reser-
 vatorum, cum sit odiosa, & à communi Juris
 alias ordinaria potestate Episcoporum exorbitans
 strictæ interpretationis esse debet; adeoque reser-
 vatio votorum continentiae, & castitatis intelligenda
 de continentia simpliciter dicta, id est *perpetua*
 & *integra*: atqui omnia enumerata vota hec
 priori numero, non sunt continentiae, & castitatis
 simpliciter *perpetua* & *integra*: adeoque, de
 te vera ratione, & materia voti reservati, non
 servata. Adde, hætenus quidem in dispensatione
 ejusmodi votorum, cum deficiat vera materia
 reservati Pontifici, pari passu ambulant Episcopus
 & Confessarius privilegiatus: at non in sequenti
 ob rationem datam.

*Idque totum extra casus argenti
necessitatis.*

ETiam manente verâ materiâ, & ratione voti
reservati Summo Pontifici, adhuc quandoque
per accidens dispensat Episcopus tanquam Delega-
tus Pontificis, quando nimirum est impedimentum
adeundi Summum Pontificem, & vera necessitas
cogit maturare dispensationem, juxta communissi-
mam, receptamque Sententiam, & praxin. Ratio
sumitur ex epikia, & rationabiliter præsumpta
mente Pontificis, nolle cum sibi vota reservare in
quocunque casu, sed potius contentum esse, ut ur-
gente gravi necessitate cum impedimento ipsum
adeundi potestas dispensandi devolvatur ad Episco-
pum proprium, & velut recidat in ejus primævam
potestatem; sicut eadem ratione in aliis Legibus
Pontificiis, Censuris, &c.

Episcopus in ejusmodi casu necessitatis dispensa-
re poterit, etiam si Legatus Pontificius, vel Nun-
tius in Provincia sit: ut docet (contra nostrum Ro-
driquez p. 2. sum. c. 100. concl. 3. & alios) Suar.
l. 6. de voto. c. 28. n. 10. & Sanch. cit. l. 8. de matr.
disp. 9. n. 25. Laym. cit. c. 7. n. 17. Ratio est, quia
Legatus Pontificius, etiam à Latere, ordinario Ju-
re, vi dignitatis, & Officii sui non habet majorem
dispensandi facultatem, quam Episcopus: ideó-
que liberum erit voventi in tali necessitatis casu pro
dispensatione voti reservati recurrere, vel ad Epi-
scopum, vel ad Legatum ut cum Suarez & aliis
docet Sanch. lib. 8. de Matrim. disp. 9. nam. 25.

At,

At, quid si Legatus specialem commissionem habeat dispensandi in votis reservatis, aliisque Legatus Pontificis? Communior, & sine dubio probabilius, ac tutior sententia cum *Sanct. ibidem*, & aliorum negat Episcopum tunc dispensare posse, sed recurrendum ad Legatum, vel alium simili potestate pollentem. *Ratio urgens est*; quia eo casu Legatus solum dispensare potest ratione necessitatis, at hæc ratio necessitatis cessat, si Legatus, vel alius adiri possit, qui ad id specialem commissionem habeat, ut in casu necessitatis ad illos recurri possit. Contra tamen etiam tunc Episcopum dispensare posse non improbabiliter affirmant alii, *Hæc sententia Avila*, apud Laym. *cit. c. 8. n. 17.* Eò, quod reservatio Papæ strictè interpretanda, ad Legatum detorquenda non sit.

- 73 Necessitas hujusmodi, ob quam Episcopus voto Papæ reservato legitimè dispensare poterit, omnium consensu, debet esse verè gravis, quam mirum Pontifex meritò præsumatur non voluisse comprehendere in reservatione sua: ejusmodi necessitas vix contingit in votis triplicis peregrinationis, frequenter verò in votis continentia, & Religionis in ordine ad matrimonium, ejusve usus. Ubi notanda differentia: quòd votum continentia impediat, & contractum, & usum Matrimonii: adeò ut eo voto adstrictus peccet, contrahendo Matrimonium, & debito peccato contentendo, tametsi alteri petenti reddere teneatur. Votum verò Religionis ineundæ solum impedit contractum matrimonii, non verò ejus usum: ita ut

voto obstrictus peccet quidem mortaliter Matrimonium ineundo, eoque se impotentem reddendo ad executionem voti sui: at deinceps Matrimonio liberè, & licitè utitur, & petendo, ac reddendo debitum. Non enim fecit votum castitatis servandæ, sed solum de vivenda castitate: id, quod modo culpabiliter licet, contractâ impotentia, præstare non potest. Jam res valde practica particulatim explicanda est.

Votum emissum, & dispensandum, ante Matrimonium.

SI solutus, vel soluta, ante contractum Matrimo-74
nium, castitatem, vel Religionem vovit, nullus, nisi Pontifex Summus Jure ordinario dispensat, neque absolutè, neque ad effectum Matrimonii, *secundùm omnes*. Solus Episcopus [non Privilegiatus Mendicans] per accidens dispensat ratione urgentis necessitatis, & impossibilis recursus ad Papam. Necessitas ordinaria, & sufficiens est, si ex dilatione Matrimonii usque ad responsum Pontificis ex parte voventis, seu inter contracturos urgeat periculum incontinentiæ, scandali, vel alterius mali. Si Matrimonium differri nequeat sine gravi sponsi, vel sponsæ, vel eorum familiæ dedecore: si sponsa deflorata, prolesve nascenda infamanda sit, &c. maximè, si Titius jam morti proximus, nisi Bertham suam ducat, relinqueret filios illegitimos, vel orientur graves discordiæ inter cognatos, & his similia, de quibus latè Sanch. *l. 2. de Matrim. disp. 40.*

*Votum emissum ante, & dispensandum
Matrimonium.*

75 **S**I quis, vel quæ voto continentiae antea emissa nulla obtenta dispensatione, adeoque cum gravi culpa, contraxit Matrimonium, etiamsi non consummaverit, multò magis, si jam consummaverunt, liquidò dispensat Episcopus ad petendum debitum solum (remanente firmo voto quoad utpotè ad non se polluendum, non fornicandum, servandam castitatem conjugis mortuam) non amplius per accidens, sed per se potestate ordinaria per consuetudinem legitime obtentam: quæque idem poterit per Privilegium Confessorum Mendicans, ut §. 2. ostensum est, nec aliud addendum.

*Votum emissum, & dispensandum post
Matrimonium.*

76 **S**I quis, vel quæ post contractum Matrimonium votum castitatis emisit sine licentia alterius conjugis cedentis juri suo, jam ex dictis liquet, ordinario posse dispensare Episcopum, & per consequens etiam Privilegiatum. Non enim potest vivere absolutam, & integram castitatem in praejudicium alterius conjugis, cui reddere debitum iustitia obligatur: vovit ergo solum castitatem partialem, & secundum quid, scilicet non petere debitum, quale votum reservatum non est. At vero si quis, vel quæ vovit castitatem integram cum consensu alterius conjugis approbativo, ac cedente juri suo: ut cum ambo conjuges mutuo confiteantur

idem votum emittunt, dubium non est, Episcopum posse dispensare per accidens, ratione urgentis necessitatis ob periculum incontinentiæ imminens, antequam possit recurri ad Pontificem: probabilissimum etiam posse dispensare per se, Jure ordinatio per consuetudinem quaesito; sicut si votum esset emissum ante contractum Matrimonium: eadem enim utrobique est ratio periculi incontinentiæ. Ita expressè supponit noster *Rodriquez O. Q. Regul. tom. 1. q. 62. a. 2.* Et cum aliis docet *Tamburinus lib. 3. c. 16. §. 4. num. 45.* contra alios ideo negantes; quòd tunc non teneatur cohabitare simul (sicut si votum ab uno ante Matrimonium contractum esset emissum) ideòque non urgeat periculum incontinentiæ, quod est radix dictæ consuetudinis: Sed

¶. Facile negando conseq. Quia licet illud periculum fuerit radix, tamen occasione illius inducta est absoluta consuetudo, quæ in conjugatis possit ab Episcopis dispensari: & reverà semper viva conjugè, sive cohabitante, sive non, urget adhuc illud periculum. Sed nunquid eo casu poterimus etiam dispensare Privilegiati? Negat discretè *Rodriquez l. cit. Quia, inquit, facultas impetrata tantum fuit pro illis, qui ante Matrimonium contractum votum simplex castitatis emisserunt: non tamen pro illis, qui post contractum Matrimonium votum continentia fecerunt.* Hæc ille. Et verissimum est, non posse vi Privilegii illius Pii V. vivæ vocis Oraculo concessi: probabile tamen, & ex dictis inferri videtur, posse vi alterius privilegii

388 *Traet. III. In II. Præcept. Decal. Cap. III.*
dispensandi in omnibus votis, in quibus potest
Episcopi potestate ordinaria. Sed ego nihil
mare ausim: ordinariâ & tutissimâ viâ ad Episcopum
recurrendum censeo.

78 Advertendum autem hic semel pro semper
dispensatio hujusmodi in voto castitatis, sive
sive post Matrimonium; sive ab Episcopo,
Privilegiato concessa, non sit totalis, & absoluta
partialis tantum pro usu hujus Matrimonii,
diu durat. Cum enim tota ratio istius facti
dispensandi sit urgens necessitas, ipsa dispensatio
concessa non potest se amplius extendere, quia
ipsa necessitas postulet. Unde talis, cum quod
Matrimonium contrahendum, vel post contractum,
ad eum utendum ab Episcopo, vel Privilegiato
dispensatum est in voto continentiae, solum dicitur
de Matrimonio debitum petere, ac reddere post
de reliquo remanente voto firmo & reservato.
interea teneatur servare castitatem conjugalem
(non fornicando, polluendo, morosè delectando
aliis, &c.) & post obitum conjugis, servare casti-
tatem integram, etiam abstinendo ab alio con-
jugio: quia nec prior necessitas, nec consequens
dispensatio se eousque extendebat. Secus veni-
ciendo peccabit contra votum suum non ab Episcopo
quàm Summo Pontifice integrè dispensabile. *Le-
gentissimè Card. de Lugo Respon. Moral. lib. 6. c. 1.*
1. Ubi latè explicat, quòd etiam, quando Summus
Pontifex dispensat cum illigatis voto simplici
castitatis, non dispenset integrè, sed solum in parte
nimirum respectu copulae conjugalis, & ut

tantum Matrimonii; indèque rectè infert votum illud, etiam post dispensationem Pontificiam, quoad reliquas partes castitatis manere reservatum.

Tandem quoad dispensationes votorum aliàs⁷⁹ Episcopi & privilegiati conveniunt in hoc, quòd utrique possint vota dispensare, vel commutare, etiam extra Sacramentum confessionis, imò etiam absentibus. Quia pro neutris ullo jure, vel clausula istud exercitium ad solum forum Sacramentale restringitur: ut videre est apud Sanch. l. 4. Moral. c. 43. & alios passim. Præter autem differentiam particularem in votis reservatis §. 2. in fine assertam, generaliter differunt sicuti excedentes, & excessi. Ex una parte, Episcopi possunt suam potestatem dispensandi, vel commutandi vota aliis delegare: quia in ipsis hæc potestas est ordinaria: at Mendicantes non possunt, quia Delegati sunt. Ex altera parte, Mendicantes possunt exercere sua Privilegia circa omnes Fideles ad ipsos undecunque accedentes, agunt enim nomine Pontificis: Episcopi autem qui per suam Jurisdictionem agunt, ultra suos Diocesanos se extendere nequeunt. §. Extensionem facultatis dispensandi in votis ad juramenta, combinabo infrà Sect. 4. §. 2. Regula 3. cum facultate commutandi.

SECTIO IV.

Votorum, ac juramentorum commutatio.

SUMMARIUM.

80. Voti commutatio est translatio obligationis ab una materia ad aliam, &c.

B b 3

81. Ee

81. *Etque in opus manifestè melius, Deoque gratius
& sanctè fieri potest ab ipsomet vobente.*
82. & 83. *An verò ab ipsomet vobente fieri possit in
priori æquale, utrumque propabile est.*
84. *In opus autem minus, necessariò fieri debet ab alio
testatem habente?*
85. *Quam vota commutandi potestatem habet, qui potestatem
habet dispensandi in iis; ut Pontifex respectu omnium
Episcopi, & Pralati Exempti respectu suorum.*
86. *Ac etiam Confessarii privilegiati seu Mendicantes.*
87. *Quæcunque autem vota, & qua ratione reservata
Pontifici quoad dispensationem, eadem ratione
servata sunt quoad commutationem.*
88. *Et e contra quacunque ratione eorum dispensatio
esse reservata, eadem cessabit esse reservata commutatione.*
89. *Usque ad n. 94. Qui in jubileo & se obtento obtulit
vel etiam noluit petere voti sui commutationem,
petere potest, etiam post multos annos, à quocumque
Confessario tunc approbato. Doctrina Confessantis
notanda.*
94. *Quaratione potestas dispensandi vota extenditur
ad sacramenta pia, & vota jurata, eadem ratione
extenditur ad ea commutanda. Usque ad n. 102.
rum doctrina multum notabilis: qua scilicet
vota commutari possint iuramenta pia?*
102. *Quæcunque vota, vel iuramenta in præjudicium
dispensari non possunt, nec etiam ordinaria
commutari possunt.*
104. *Excipiuntur & resolvuntur varii casus valde notandi.
Usque ad n. 115.*
115. *Usque ad n. 121. An, quando, & qualis ratio
causa commutandi vota, &c.?*
121. *Usque ad n. 126. traditur modus, & quatuor Regule
commutare volenti plurimum observanda.*
- Usque ad n. 134. recensentur exempla authentica,
suaque varii.*
134. *Observationes, corollaria, & casus varii.*

ASSERTIO IV.

VOtorum commutatio, omnium sensu, est trans-
latio obligationis à materia voti prius facti ad
aliam materiam priori subrogandam, ea in opus
manifestè melius, Deoque gratius propria voventis
authoritate fieri semper potest; non item probabilius
in aequale: certo non in minus; sed requiritur po-
testas superior; causa rationabilis: modusque con-
ueniens. Idemque dicendum de commutatione
Juramentorum, salvo jure tertii.

§. I.

Propria auctoritas.

I. Votorum commutatio in opus manifestè
melius, Deoque gratius proprio voventis
arbitrio, non licitè modò, verùm & sanctè semper
fieri potest. Negent licet graves DD. Antiqui, *In-
nocent. Hostiens. Abbas, D. Bonaventura, Richar-
dus, alii*; est tamen jam communis recepta, & cer-
ta sententia DD. *Lessius l. 2. c. 40. num. 101.* Et
optimè declarans *Sanch. l. 4. Moral. c. 49. n. 4.*
Suar. l. 6. de voto c. 18. n. 4. Laym. cit. c. n. 19. alii
passim. Sumitur ex *c. 1. de vot. & ex c. 2. Fureju-
rand.* Ubi dicitur: *Propositum, sive promissum, non
infringit, qui illud in melius commutat.* Ratio est: quia
votum est promissio facta Deo de meliori bono: at
constat, quantò melius, & præstantius est bonum,
tantò Deo gratius, & acceptius esse; quamobrem
qui opus Deo promissum in melius commutat, is
Deo abundantius satisfacit. Quemadmodum enim
bonum melius continet in se semper eminenter mi-
nus bonum, ita consequenter solutio melioris emi-
nenter

nenter

nenter continet solutionem minoris boni: de
 modò sit manifestè melius, & gratius Deo, in
 voventi sinè tergiversatione, vel dubitatione
 stet se votum suum in melius commutare, ut si
 vovisti eleemosynam certo pauperi, qui tamen
 dum acceptavit, liberè potes dare alteri magis
 ti. Si vovisti linteamen Ecclesiæ, liberè potes
 mutare in Calicem, vel aliud ornamentum
 majoris. In dubio autem stabit possessio pro
 ligatione voti jam determinata ad certam
 riam, quæ privata voventis autoritate mutari
 potest. Ut si vovisti jejunium, non potes a
 tuo commutare in Orationem, si non constet
 tunc esse gratiorem Orationem, vel saltem
 festè æquè gratam, juxta dicenda N. III. Exc
 da autem hîc sunt vota reservata & præjudicia
 tertio, de quibus §. *seq.* parebit.

§2 II. Verius est commutationem, voti in
 quantumvis æquale visum, non posse propri
 ventis autoritate fieri. Est itidem communis
 sine dubio probabilior sententia DD. cum *Sanc*
Sanch. Laym. cc. II. Ratio: quia non potest
 pro alio solvi, nisi constet de creditoris, vel pro
 sarii consensu: at non constat nobis Deum com
 tire, ut pro determinato voto solvatur ipsi
 etiamsi æquale: quin potius videtur velle, ut
 in determinata specie fideliter reddatur. Ne
 enim hîc adest ratio interpretationis divinæ Vol
 tatis, sicut adest in commutatione voti in mel
 Quod si occurrat causa ita commutandi votum
 aliud, eam cognoscere ad Superiorem pertinet
 III. Co

III. Certè tamen etiam probabilis est sententia op-83
posita affirmans, quamlibet proprio arbitrio com-
mutare posse votum suum in aliud opus manifestè
æquale. Sic *Major, Henriquez, Rodriq. Medina,*
aliisque citr. Diana p. 3. tr. 11. *resolut.* 48. Tamb.
l. 3. Dec. c. 16. §. 5. n. 14. & probabile fatetur Suar.
cit. l. 6. c. 20. n. 4. Ratio est: quia si materia est
evidenter æqualis, non potest non esse Deo æquali-
ter grata, nobisque proficua; neque enim cultui
Dei, neque salutis nostræ aliquid derogatur, quan-
do aliud æquè bonum præstamus. Adde etiam ho-
mini per æquale satisfieri, si ipse invitus non sit. At
Deum non esse invitum ad opus æqualiter bonum,
satis ob suam benignitatem præsumere debemus;
ergò & ipsi satisfiet. Est quidem opus promissum
Deo, eò ipso, quo promissum est, cæteris paribus,
melius non promisso: at certè vovens volens satis-
facere Deo per aliud æquè gratum Deo, eam boni-
tatem operis promissi transfert in opus subroga-
tum, & sic efficit etiam formaliter æquale. Cæterum
notant Doctores hujus probabilis sententiæ opus
subrogatum debere esse manifestè, & evidenter æ-
quale operi promisso per votum: & quia hoc digno-
scere plerumque difficile est, ne fallamur in subro-
gando, consulendum esse, ut aliquantò plus subro-
getur, cum quis propria autoritate vult commu-
tare votum suum. Vides jam, quàm consultius sit
eo casu petere commutationem ab habente pote-
statem commutandi, quippe qui in hoc aliquantò
liberior est, ut infra patebit. Maneat ergò prior sen-
tentia & probabilior, & tutior.

84 IV. Tandem certum apud omnes est, votum propria autoritate non posse commutari in opus minus bonum quomodocumque, sed id necessariò debere fieri autoritate Superioris Ecclesiasticæ ordinariæ, vel delegatæ. Quia quæ admodum omne votum contrahit vinculum spiritualis obligationis ad Deum, ita omnis voti solutio spectat ad potestatem spiritualem jurisdictionis, ea solutio fiat per dispensationem, siue per commutationem tantum: alioquin frustra conferrentur Privilegia commutandi vota. Et quæ commutatio voti in aliquid notabiliter minus potest fieri, nisi per potestatem dispensandi: enim remittitur partialis obligatio voti, quæ est partialis dispensatio. Commutatio autem in aliquid non notabiliter minus, seu paulò minus (cùm parum pro nihilo reputetur) adhuc potest fieri & debet fieri per potestatem commutandi, ut videbimus.

§. II.

Potestas commutandi vota.

REGULA I.

85 **Q**uisquis habet potestatem dispensandi votum, etiam commutandi habet. Res liquida potestate ordinaria; nimirum summum Pontificem in tota Ecclesia, Episcopum in sua Diocesi, Prælatum exemptum respectu suorum Religiosorum, sicut dispensandi, ita à fortiori etiam commutandi vota potestate ordinaria pollere, obligationem mox reddendam. Nec amplius dubia potestate delegata, quod videlicet, cuicumque

delegationem, vel Privilegium commissa, vel concessa est potestas dispensandi, etiam censeatur esse, & re ipsa sit commissa, vel concessa potestas commutandi vota proportionaliter. Sic (contra Navar. Sylv. Azorium, Sanchez & alios) communis & recepta jam sententia DD. Sotus, Henriquez, Syl. aliisque congestis, Suarez l. 6. de voto c. 12. n. 10. Laym. cit. n. 20. & alii moderni passim. Rationem dat Regula 53, in 6. *Cui licet, quod est plus, licet utique, quod est minus.* Quod maxime locum habet, si minus subordinetur majori, seu in eo contineatur, tanquam imperfectum in perfecto: at qui voti commutatio est velut imperfecta dispensatio, & multo minor illa: siquidem per dispensationem vinculum voti simpliciter tollitur, per commutationem autem solum secundum quid: quia ab una in aliam materiam transfertur; & certe, qui potest remittere totum debitum, post & partem. Accedit: quod raro admodum adsint causae, ob quas vota simpliciter relaxari, vel dispensari debeant aut possint, sed plerumque dispensationi commutatio aliqua adjungi debeat, & soleat: quare praesumendum est, mentem Pontificis conferentis alicui potestatem dispensandi in votis, esse, ut haec facultas exerceatur secundum consuetum Ecclesiae morem: nimirum, cum justa ratio totum condonandi non subest, commutando in aliud opus minus: quod si in minus, cur non etiam in aequale? ut prudenter arguit Laymanus *sapè cit. cap. 8. num. 10.*

Certum ergo esto Confessarios approbatos Or-86
dinum

dinum Mendicantium, sicut privilegio gener
 habent facultatem delegatam dispensandi, ita et
 habere proportionaliter facultatem commutandi
 omnia vota, quæ potestate ordinaria dispensandi
 vel commutare potest Episcopus. Quamvis
 Delegatus, vel Privilegiatus non possit
 subdelegare potestatem suam commutandi vota
 tamen, præsertim ob causam, v. g. occupationem
 multitudinem confitentium, &c. potest dicere
 mutationem postulanti: *Commuto hoc tuum
 tum in illud opus, quod ille Sacerdos (quid
 tiam Sæcularis?) doctus designaverit, cuius
 cio te stare volo.* Ita post *Vivaldum, Sanchez
 Lessium, alios Laym. cit. n. 27. Gobat de
 leo c. 39. n. 305. in fine.* Ratio est: quia ille
 designando opus subrogatum non exercebit
 Jurisdictionis, sed nudum ministerium intellec
 le substituendi, quod cuicumque viro docto
 mitti nihil prohibet. At, quid si interea, antequam
 quam ab illo alio viro docto fiat actualis subro
 tio, occurrat occasio voti observandi? - V. g. *Voti
 sti singulis feriis sextis jejunare in pane, &c.*
*Jam hodie est feria sexta, & non um illum
 virum doctum convenisti, vel convenire potuisti.*
*Resp. Non peccabis non observando votum
 tuum: nam reipsa jam facta est commutatio, ob
 que jam cessavit voti prioris obligatio, & accipitur
 jam alia nova obligatio, scilicet acceptandi, &
 incepti exequendi onus, quod ab illo viro docto
 imponetur: quod quidem onus non debes subire
 antequam imponatur. Ita (contra *Rodriguez*)*

optimè *Sanch. Lessius, Portellus noster*, eosque citans Gobat eodem c. 39. n. 306.

REGULA. II.

QUaecunque vota, & qua ratione, quoad dispensationem Pontifici reservata sunt, eorundem etiam eademque ratione, commutatio reservata est; sic, quod ea neque inter se, neque inter alia opera, quantumvis manifestè meliora sine Summi Pontificis licentia commutari possint ab ulla potestate inferiori ordinaria, vel delegata, multò minùs propria voventis autoritate: eo quòd eorum etiam commutationem sibi reservavit Pontifex. Imò *Extrav. Et si dominici. de panit. & remiss. in 6.* excommunicantur ea vota commutantes sine Pontificis licentia. De quibus latè *Suar. lib. 6. c. 21. Azorius l. 11. c. 18. q. 4. alii citt.* Excipitur tamen semper votum solemne Religionis: in illud enim omnia prorsus alia vota, etiamsi alioquin reservata etiam propria autoritate commutari possunt, & ex dispensatione Juris defacto commutantur. c. Scriptura de voto. *Reus fracti voti non habetur, qui temporale obsequium in perpetuam agnoscitur Religionis observantiam commutare.* Docetque unanimes ferè Doctorum sententia cum *S. Thoma 2. 2. q. 88. c. 12.* Et universaliter quoad vota tam realia, quàm personalia cum aliis docet *Pellizarius in Man. Regular. tom. 1. tr. 3. c. 4. n. 19.* Ratio scilicet est; quia votum Religionis, quo homo seipsum, & omnia sua Deo in perpetuum obsequium consecrat, sua universalitate actionum, & temporum omnia omninò alia vota in se eminenter

cons

concludit, & etiam jam facta, cum emititur, lut in se absorbet.

88 Contra verò quibuscunque modis, & casibus eorundem votorum dispensatio per se, vel per dispensatorem cessat esse reservata Pontifici, & ad Episcopos vel Privilegiatos devolvitur, iisdem etiam sequenter cessabit esse reservata commutatio. Idem ergo illi & casus *Sectione præcedent. §. 3.* latè explicati quoad dispensationem, per omnia applicandi sunt commutationi. Porrò quamvis generali concessione, vel indulto dispensandi, commutandi omnia vota, non intelligantur quinque reservata, ut habet communis intellectus Doctorum cum Sanctis. *l. 4. Moral. c. 40.* quando tamen in generali concessione dispensandi vel commutandi omnia vota, excipiuntur dumtaxat vota Religionis, & continentia, prout videtur fieri in novissimis Jubileis plerisque, omnino intelliguntur etiam permessa reliqua vota trium peregrinationum, saltem durante tempore Jubilei, nunquid non etiam postea? Eni tibi securam delatarem doctrinam.

89 §. Quisquis aliquando lucratus est Jubilei præstitis nimirum omnibus ad lucrandos Jubilei favores requisitis, potest multis etiam annis post Jubilei tempus transactum à quovis id tempore approbato Confessario obtinere commutationem omnium votorum, quorum commutatio prius oblitus est, petere, aut etiam tunc petere soluit, exceptis dumtaxat castitatis perpetua, & Religionis votis, adeoque non exceptis votis triplicibus.

peregrinationis. Ita Sanch. Lessius, Sanctarellus, Portellus, Castro-Palaus, Diana, eosque recitans P. Gobat. *Quinarii tr. 3. de jubileo c. 32.* Doctrina hæc duplici innititur fundamento.

Fundamentum unum est. Licet in Jubilei Bullis fiat mentio Confessarii in singulari numero: attamen potest quis favores Jubilei petere à diversis Confessariis singulos à singulis. Ita in terminis Card. de Lug. *de penit disp. 28. n. 170.* ubi asserit: quod tempore Jubilei possit quis quemlibet ex approbatis Confessariis, etiam cui non solet, vel non vult confiteri, eligere, & quidem vel ad omnes effectus in Bulla concessos, vel ad aliquos tantum, nec necesse esse, ut quem eligit ad unum, eligat ad reliquos omnes. Consentit Sanch. *lib. 4. Moral. c. 54. num. 17.* & quoad opera præscriptorum, & quoad votorum commutationem. *Ratio* hujus fundamenti est; quia Bullæ Jubilei, quas novissimi Pontifices edunt, non indicat ullam necessitatem petendi hos favores ab uno, eodemque Confessario: ergo nec nos debemus illam fingere: cum præsertim favores Jubilei sint amplissime interpretandi, ut bene ostendit idem Gobat. *eodem tract. num. 24.*

Fundamentum alterum est. Jubileum semel obtentum dat Jus omni tempore, etiam post Jubileum, eligendi Confessarium pro his gratiis acquirendis, quæ tempore Jubilei obtineri poterant, & obtentæ non sunt. *Ratio* hujus fundamenti fundamentalis est; Quia licet Pontifices in Bullis Jubilei operum præscriptorum executionem affigant

certo

certo tempore, scilicet spacio duarum hebdom-
 dum, gratias tamen, & favores, quos intuentium
 lorum operum impertiuntur, minimè alligantur
 certo tempore. Dicunt enim quidem: qui in
 duas hebdomadas designatas jejunaverit, Ecclesiam
 visitaverit, confessus fuerit, &c. At non dicitur
 poterit eligere Confessarium, qui intra illas
 hebdomadas illum absolvat, vota commutat,
 Sed absolute: qui illum absolvat, vota commutat,
 &c. Ergo cum ipse Pontifex non restringat, &
 quin privilegium Principis sit amplissime inter-
 tandum & propositum indefinita in materia
 dictionis æquiparetur universali: non est factum
 eligendi Confessarium pro commutatione votorum
 restringenda ad tempus Jubilei præscriptum,
 latè extendenda ad quodvis tempus, & respectu
 rumvis favorum, qui tempore Jubilei acquiritur
 tuerunt, & salvâ legitimâ operum præscriptorum
 executione, obtenti non sunt. Juvat audire
 P. Gobat, ex propria praxi practicè suadentem
 dm n. 243. post medium.

92. Unde ego non semel dicentes mihi, se ante
 vel decem annos edidisse hoc, vel illud votum
 nunc liberarentur libenter propter hanc, vel illam
 non irrationabilem causam; mox interrogati
 non interea essent potius aliquo Jubileo? Respon-
 sibus affirmative, commutavi illud votum ob
 & energiam obtenti Jubilei. Etsi quippe ego præ-
 ptestate Ordinibus Mendicantibus communi
 aufndi vota penitentium omnium: quia tam
 incommutatio acta vi Jubilei non exigit tam

commutandi causam. (ipsa nimirum impletio operum præscriptorum præbet sufficientem causam commutandi vota ita volenti nullâ aliâ allegatâ causâ, ut habet *ibidem* n. 292.) quam quæ sit vi privilegiorum Apostolicorum: idcirco prudenter usurpatur doctrina traditi fundamenti, singulariter quando Confessarius intelligit pœnitentem sat crebro egisse contra suum votum, idq. propter aliquam novam etsi non gravem, circumstantiam supervenientem. Sic ille sapienter.

§. A fortiori ergo Confessarius ipso tempore Jubilei, quando vult attentius considerare vel qualitatem causæ, vel modum commutationis, poterit ipsammet commutationem differre in unam, alteramque hebdomadam post Jubileum, dicendo pœnitenti: *Commutabo tuum votum, ubi maturius cogitavero, quid ad animæ tuæ salutem, & profectum expediat.* Ita Suar. l. 6. de voto. c. 16. n. 15. Sanch. l. 4. c. 14. n. 33. Gobat. c. 39. n. 307. Ratio est: quia sicut cum quid prohibetur, omnia prohibentur, quæ sequuntur ex illo: *Reg. 39. in 6.* ita etiam qui dat potestatem, dat simul omnia, quæ ad illam moraliter consequuntur, seu ad ejus convenientem usum necessaria sunt. Quin imò potest hoc facere Confessarius, etsi nullum in specie votum intelligat. Si enim pœnitens dicat se habere plura vota, in quibus juvari cupiat, potest Confessarius aliis negotiis implicitus respondere: illa vota mihi post exactum Jubileum indica, & commutabo, &c. Ita Sanch. *cit. c. 37.* & Castro-Palans cum Gobat. l. *cit.* contra Suar.

THEOL. ORAL. ARS

C C

RE-

REGULA III.

94 **Q**uibuscunque modis extenditur potestas dispensandi
 sancti vota ad iuramenta pia, iisdem etiam
 fortiori extenditur potestas commutandi vota
 eadem iuramenta: atque adeò quicumque habet
 testatem ordinariam, vel delegatam dispensandi
 per dicta consequenter, etiam commutandi vota

65 I. Is potest dispensare, & commutare etiam
 vota etiam jurata, seu iuramento confirmata.
 potestate ordinaria nemo ambigit. De delegata
 testate per Privilegium, vel jubileum tuto dicitur
 communiùs Doctores. Sanch. l. 8. de Matr. c. 2. n. 24. Suarez l. 6. de voto c. 14. n. 19. Laym.
 tr. 3. c. 11. n. 3. Dianap. 1. tr. 11. Resolut. 4. §. 1.
 bat de Jubileo Quinariii tr. 3. c. 48. n. 287.
 dans rationem: *Quia iuramentum voto firmatum
 superadditum non parit Deo majus jus, quam
 iuramentum firmaretur per sui revocationem: sicut
 votum millies renovatum potest per Bullam
 commutari, ita & firmatum per mille iuramenta.
 Sic ille. Idem erit de privilegio. Ratio
 communis est: quia votum, etiam accedens
 iuramento, eandem naturam obtinet: & iuramentum
 additum actui induit naturam, & conditionem
 illius, cui additur, eoque ruente, etiam ipsum
 ruit: ergò non obstante iuramento, habens potestatem
 ordinariam, sive delegatam dispensandi
 vel commutandi vota, adhuc poterit dispensare
 commutare illud votum, quo sublato, necesse
 est rui etiam iuramentum additum. Verum
 quia contrarium docent gravissimi DD.*

riq. Rodriq. ipséque Lessius l. 2. de justit. cap. 40
 dub. 11. ad majorem securitatem Gregorius XIII.
 Privilegium concessum Societati JESU commutan-
 di omnia vota Pontifici non reservata extendit ad
 vota etiam jurata, attamen sine præjudicio tertii,
 quod per communicationem privilegiorum etiam
 cæteris Mendicantibus concessum censetur. Et sic
 res rursus salva est, cum rarissimè conveniat fieri
 dispensationem, maximè à Delegato, vel Privile-
 giato, absque aliqua commutatione.

II. Is potest etiam dispensare, vel commutare⁹⁶
 juramenta absoluta, & per se stantia principaliter
 in honorem Dei edita de aliquo faciendo, vel omit-
 tendo (saltem in materia non reservata Pontifici)
 etsi secundariò in commodum proximi tenderent,
 ut si absolute jures, *te Oettingam peregrinaturum,*
non amplius lusurum, vinum non bibiturum, tan-
tam elemosynam daturum, &c. De potestate or-
 dinaria rursus in confesso est. De potestate de-
 legata per privilegium, vel Bullam Jubilei, plurimis
 allegatis, docent Suar. cit. c. 14. num. 6. Sanch. l. 4.
 Moral. c. 53. num. 8. Tannerus tom. 3. disp. 5. q. 5.
 num. 38. contra Lessium Azorinum, alios. Ratio est;
 quia votum & juramentum in honorem Dei abso-
 lutè facta, maximam similitudinem habent, diffi-
 cilè discernuntur, atque in jure etiam æquiparan-
 tur, eò, quòd utrisque planè sit similis obligatio
 erga Deum tantum ex virtute Religionis: in voto
 quidem, quia Deo vovens fidem suam dedit de fa-
 ciendo aliquo in ejus honorem; in juramento verò,
 quia jurans Deum invocavit sponsorem suæ pro-
 missio-

missionis etiam principaliter ad honorem Dei factæ
 adeoque dispositum de uno (saltem in favorabi-
 bus) merito censeatur etiam dispositum de altero
 ut proinde dans potestatem solvendi unum, cen-
 seatur dare ad solvendum alterum: nam certè Pon-
 tificex quando dat potestatem dispensandi, vel cen-
 mutandi vota, habet rationem solius juris, quæ
 Deus per votum acquisivit: Idem autem, ac si
 liminum jus acquisivit per tale iuramentum.
firmatur efficaciter. Dans Privilegium Greg.
extensione supra dictâ commutandi vota iuramentum
 concedit posse commutare duo vincula, & vota
 iuramenti: ergo etiam concedit posse illos cen-
 mutare, quando adest unum tantum vinculum,
 licet iuramenti tantum: quid enim tollit, vel
 ista conjunctio iuramenti cum voto, si æque
 sine præjudicio tertii? Quare merito Basilius
 tius *l. 9. de Matr. c. II. n. 4.* asserit, sibi videri
 certam Regulam: quoties datur potestas ad dispen-
 sandum in voto, toties dari ad dispensandum etiam
 in iuramentis, eò quòd Iuramenta votis æque
 tentur, & pro votis habeantur, in quibus Deus
 constituitur creditor.

97 §. Dixi per parenthesis: *saltem in materia*
reservata. Communior enim & in praxi magis
 cepta est Sententia Cajetani, Tolet. Valent. Azor.
 aliorum cum Laym. *cit. c. II. n. 4.* quòd Papa
 reservatio votorum extendatur etiam ad reservatio-
 nem iuramentorum in eadem materia, scilicet
 religionis, Continentiæ perpetuæ, & triplicis illius
 peregrinationis, ob prædictam æquiparationem

ris, & consuetudinem Ecclesiæ. Contra tamen sentiunt *Retrus Ledesma, Navarrus, Tabiena, alii cum Sanct. supra. Tamb. l. 3. c. 7. §. 3. n. 7. Caifing. de privil. Regul. tr. 5. prop. 2.* Nimirum reservationem papalem votorum, aliàs strictè interpretandam, non debere extendi ad reservationem juramentorum in iisdem materiis, quippe diversæ rationis, & minoris obligationis: atque adèd privilegium Confessarium Ord. Mend. adhuc dispensare posse in juramentis piis circa illas quinque materias. Agnosco probabilitatem saltem extrinsecam, sed oppositum tutius.

III. Is etiam dispensare, & commutare potest 98
vota & juramenta pia absoluta per se stantia (nullâ promissione factâ homini) etiam simul edita in utilitatem hominis, vel Ecclesiæ, seu cum ordine ad certam personam, Ecclesiam, Monasterium, si nondum acceptata sunt. Ut si vovisti, vel jurasti absolute hunc pauperem alere, huic Ecclesiæ Calicem dare, &c. *Communis apud citr.* Ratio est: quia cum illa sint juramenta pia, ratiuent æquiparationem cum votis; &, cum nondum acceptata sint, nullum jus justitiæ acquisitum est illi certæ personæ vel Ecclesiæ: ergò sine injuria, vel præjudicio cupiam, ob causam rationabilem ab, aliàs habente potestatem dispensandi vel commutandi vota, & juramenta pia, relaxari, vel commutari poterunt. Sed vide mox N. IV.

§. At verò juramenta ejusmodi absoluta non ita 99
pia: seu intuitu Dei facta, sed præcisè, & principaliter in utilitatem hominis edita: ut si absolute ju-

resre *Titiam ducturum, vel dotaturum* & *Cajum cuniam daturum, &c.* Cum & hæc nullum jus factum alteri ante acceptationem pariant, possunt quidem jure ordinario ab Episcopo, aliisque Prælatibus similem potestatem jurisdictionis habentibus, gravem causam relaxari, vel commutari, communem DD. *Cajet. Navar. Sylv. Sa, Sanchez* eosque citans *Laym. l. 4. c. 11. n. 8.* certè probabilius minimè à Delegato per Præbendam, vel Jubileum: ut contra *Rodrig. &c.* pluribus citatis docent iidem *Sanch. l. 1. de m. disp. 37. n. 17. & Laym. cit. n. 8. §. Verum.* Ratio est: quia talia juramenta, licet per illa nullum jus efficax alteri parti acquisitum sit, ob defectum acceptationis, vel etiam injuriam; nullam tamen cum votis similitudinem vel juris æquiparationem obtinent: quæ tamen æquiparatio præcipua est ratio extendendi facultatem dispensandi commutandi vota ad juramenta. Unde militari placet, nec tutum videtur, quod *Diana p. 5. m. resolut. 56. & Tamb. l. 3. Dec. c. 7. §. 2. n. 1.* extendunt ad casum, quo juramenta ob injuriam tertii, metum, vel dolum, (v.g. *solvendi nisi usurario, peccuniam latroni, &c.*) relaxari possunt ab Episcopo, posse tunc etiam à Privilegiato, vel tute Jubilei commutari, eò, quòd & hic commutatio fieri possit sine præjudicio tertii. At certè si nulla adest similitudo, vel æquiparatio cum votis, non potest in aliud manifestè melius, & securè

100

IV. Quin etiam ejusmodi vota, vel juramenta pia ipse vovens propria authoritate commutari potest in aliud manifestè melius, & securè

tus ob justam causam relaxandum, vel commutandum judicârit, ut notat ibidem Laym. n. 6. in p.

REGULA IV.

102 **Q** *Uacunque vota, vel juramenta in præjudicio tertii dispensare nequeant, etiam commutatio nefas esto.* In utroque enim eadem erit ratio judicii. Hic certa à minùs certis separanda.

103 **I.** Certum apud omnes, juramenta promissa facta homini, seu confirmatoria promissionis ipsi homini, vel Ecclesiæ, Monasterio, &c. que ad utilitatem principaliter edita, & legitime acceptata ordinare nulla potestate ordinariâ, delegatâ, relaxari, vel commutari posse, sine sensu ejus, cui tale juramentum præstitum. *Ratio clara est:* quia tali juramento legitime acceptato, vel homini Ecclesiæ verum, & proprium jus acquisitum est: quo proindè sicuti in bonis, privari non potest absque suo consensu vel culpa. Unde & in privilegiis, vel indultis dispensandi, vel commutandi vota, vel juramenta semper additur, & nisi addatur, subintelligitur: ut in fiat *sine præjudicio tertii.* Tunc autem dispensatio, vel commutatio verissimè fit cum præjudicio tertii, quando alteri parti promissionis juramento sibi factam acceptanti verum jus justitiæ acquisitum est. Unde & hæc juramenta acceptationem relaxari, vel commutari poterunt quia id commune est omnibus pactis, ut, nisi à altera parte acceptata sint, nullam obligationem pariunt. Ratio autem disparitatis à prioribus

Quia vota, & juramenta pia, etiam in gratiam hominis edita, principaliter ipsi Deo fiunt: adeoque Deo, non homini (qui habet se solum ut materia, circa quam voti, vel juramenti) per ea jus, & obligatio acquiritur: at verò juramenta promissoria facta homini, vel Ecclesie, & acceptata, jus & obligationem ipsi homini, vel Ecclesie pariunt: Atqui Deus obligationem remittere censetur, si Ecclesie Prælatus ita judicet expedire, ut relaxentur, vel commutentur vota, vel juramenta sibi facta: homo autem non censetur remittere jus, & obligationem sibi factam ex juramento alterius acceptato: Ideoque ejus voluntas & commodum spectari debet, ut eo invito, vel non volente, relaxari, vel commutari nequeat.

§. Dixi: Ordinariè. Excipiendi enim sunt ca-104
sus ex communi DD. apud Laym. cit. c. II. n. 5.
1. Si bonum commune Ecclesie, vel Reipublice
(cui quodvis bonum privatum posthaberi debet)
relaxationem talis juramenti postulet. Tunc enim
summus Pontifex ex plenitudine potestatis in cau-
sis bonum totius Ecclesie, & proportionaliter Epi-
scopus in causis bonum suæ Diocesis concernenti-
bus, ejusmodi juramenta, etiam invita altera par-
te, relaxare, vel etiam commutare poterit; & qui-
dem hi soli, spectando potestatem directam rela-
xandi juramenta per modum judicii, & absolutio-
nis, quippe omninò spiritualem, adeoque ad solos
Ecclesiasticos Prælatos pertinentem. Indirecta au-
tem potestas relaxandi juramenta ratione materie,
aut supplendo vicem ejus, qui remittere deberet,
etiam

etiam ad potestatem sæcularem pertinere potest.
 Ut si Laica potestas ob justam & publicam causam
 aliquid alicui præcipiat. v. g. Magistratum
 pere, militiam inire, &c. quæ fortè dejeravit,
 obstante, sed eo ipso indirectè relaxatò juramentum
 subditus parere debet. De quo pluribus Laym.

105 n. 9. alii apud ipsum. 2. In pœnam criminalem
 eo commissi, cui juratum est. Sicut enim
 natus à judice suâ pecuniâ mulctari potest, ita
 re suo, quod ex promissorio juramento acquiritur
 spoliari. Quaratione c. Nos. Sanctorum. Et c.
 ratos 15. q. 6. absolvuntur à juramento fidei
 subditi excommunicatorum, donec illi ad fidei

106 ctionem veniant. 3. Ratione gravis injuriæ,
 jurans passus est, utpotè quia injusto metu,
 promissorio, seu ab altera persona ad jurandum
 ctus est: vel quia dolus, vel enormis læsio in
 tractum incidit, v. g. Emptor ultra dimidium
 tii justus læsus est: tunc enim petitâ, & impetratâ
 ab Episcopo juramenti relaxatione, adigi potest
 contractus rescissionem, vel justii pretii supplementum.

107 tum. 4. Addit D. Thomas 2. 2 q. 89. a. 9. ad 3.
 muniter receptus. *Quandounque aliquid
 mento promittitur, de quo dubium est, utrum
 citum, aut illicitum; proficuum, vel noxium, in
 lo potest quilibet Episcopus dispensare. Eadem
 ratio de votis in similibus casibus.*

108 §. Tandem omne ejusmodi promissorium,
 acceptatum juramentum, omnium consensu, relaxatur
 tur liberâ alterius partis condonatione, vel relaxa-
 sione: nam in omni juramento quantumvis ab

lutè factò, inter alias, etiam hæc tatica intelligitur
 conditio, *si is, cui, ac in cujus gratiam, & utili-
 tatem juratum est, velit acceptare: aut, nisi is ob-
 ligationem expressè, vel tacitè remittat.* Nota co-
 pulationem: *in cujus gratiam & utilitatem jura-
 tum est:* hinc si quis alicui quidem juret aliquid, at
 non *in ejus gratiam & utilitatem,* sed potius in ho-
 norem Dei, vel salutem propriam: ut si jures Con-
 fessario te opus bonum facturum, Religionem in-
 gressurum, &c. Eo casu rectissimè dixit D. Thomas
*cit. a. 9. ille, cui promittitur, non potest absolvere
 promittentem, quia promissio non est facta ei princi-
 paliter, sed DEO.* Rursus, si juramentum fiat qui-
 dem *in alicujus gratiam,* at non in ejus, sed alterius
utilitatem: v. g. Petrus in gratiam sui Confessarii
 intercedentis jurat huic pauperi eleemosynam, vel
 victum daturum, postquam acceptavit pauper,
 Confessarius obligationem remittere non poterit:
 quia non ipsi, sed pauperi jus acquisitum est. Cæ-
 terum quando duo sibi invicem juraverunt in mu-
 tuam utilitatem ac gratiam, mutuo consensu sibi in-
 vicem obligationem condonare poterunt. At ve-
 rò, si ambo juraverunt in gratiam & utilitatem ter-
 tii, v. g. pauperis, Ecclesiæ, &c. Ut si duo jurâ-
 runt collatis expensis *educare pauperem studiosum,
 dotare puellam, calicem dare Ecclesiæ, construere
 Altare &c.* post acceptationem alterius partis, sibi
 mutuo obligationem condonare non possunt, sed
 requiritur condonatio tertii, in cujus utilitatem ju-
 ratum est, ob rationem modò dictam.

§. Quid si quis qui jurâisset principaliter in suum 109
 pro-

proprium commodum: v. g. se velle ire Roman
Beneficio, vel dispensatione impetranda: velle
re eleemosynam a tali divite, & poteritne rem
re sibi ipsi? Negat *Suar. l. 2. de jurament. c. 11*
ante ipsum Abbas in *c. Quanto de jurejurand.*
post alia dicens: *Secus puto, ubi quis simplici*
raret ad proprium commodum. Nam non
sibi ipsi remittere juramentum, ne authorize
Et proprio. Sed placet Sententia Tamburini
Dec. c. 7. §. 2. n. 5. iis verbis: Prefectò dispen
non inspicio, cur recipiens juramentum alterius
suam commodum remittere possit, non possit
remittere recipiens juramentum suum. Et mihi
bile mihi est, Patri juranti se empturum esse
in eommodum filii, licere non emere, filio remittere
at juranti eundem se empturum in eommodum suum
non licere, se volente commodum illud renunciare.
Puto igitur, propter paritatem rationis licere,
quo id est authorize in facto proprio; sed sua
te suam utilitatem negligere. Confirmatur.
Supra docuimus ex Sanch. lib. 3. Dec. c. 9. n. 11.
Juramentum de non vendendo minoris posse remitti
ti ab ipso jurante, quando in utilitatem propriam
est emissum: ergò & universaliter in casu nostro.
Hæc Tamb. cui assentior.

110 II. Universaliter quævis vota, & juramenta
ampia, & principaliter in honorem Dei facta,
tamen in hominis, vel Ecclesiæ utilitatem determi
nate edita, præstandi nimirum aliquid certæ per
næ, vel Ecclesiæ, ab altera parte cognita, & ac
ptata; ut si *vovisti, vel jurasti ob amorem,* &

norem Dei huic pauperi eleemosynam, huic Ecclesie calicem dare, &c. eaque acceptata sint, ordinario jure nulla potestate ordinaria, vel delegata, dispensari, vel commutari posse, multò minus propriâ votantis vel jurantis auctoritate, etiam in quodvis melius converti, communis, probabilissima, & securissima est Sententia Doctorum apud Sanch. & Laym. sæpè cit. Ratio enim supra data videtur etiam hic urgere universim. Quia per ipsam acceptationem altera pars acquisivit jus, quo privari nequit nolens: omnis enim promissio etiam jurata, relaxari, vel commutari potest cum consensu ejus, cui, vel in cujus gratiam, & utilitatem facta est: atqui Deus quidem semper contentus esse censetur, si votum vel juramentum ipsi principaliter factum in aliud melius, aut legitima auctoritate, in quodvis aliud commutetur: homo autem certè non censerî potest esse contentus, si promissio, vel juramentum in suam utilitatem factum, & acceptatum, in aliud, et si absolute præstantius, at non ipsi commodius, sed secus, commutetur: ergò si post acceptationem, eo non volente, relaxetur, vel commutetur in aliud, quantumvis absolute melius, verum patitur præjudicium, quod in omni hujusmodi dispensandi, vel commutandi facultate exclusum esse diximus. Excipiendi tamen rursus hic sunt casus *n. precedenti designati*. Verùm non ita certum est hæc generalis resolutio, sicut præcedens particularis, ut mox videbitur n. 113.

§. Dubium hic incidit: utrum ejusmodi votum, vel juramentum pium principaliter editum in
ho-

414 *Tract. III. In II. Præcept. Decal. Cap. III.*
honorem Dei, & simul in utilitatem certæ personæ
vel Ecclesiæ, possit ab illa persona remitti, & in
remissione vovens, vel jurans obligatione sua liberari.
Ut si quis ob honorem, & amorem Dei vel
vel juravit hunc pauperem alere: ob amorem
tæ Virginis hanc pauperem puellam dotare, &c.
tum est, promittentem liberari, si pauper, vel
la promissum positivè nolit acceptare, aut
ceptatum renuntiet, & respuat. At si promittentem
Beneficium quidem non respuat, vel recuset
quam sibi non acceptum, sed solum nolens
tentem obligare in ejus gratiam remittat, & liberari
berum reliquat: tunc promittentem liberari
gant sanè probabiliùs cum aliis Suar. l. 2. de
mento c. 39. n. 8. Laym. tr. 3. c. 9. n. 5. ea ratio
quòd Deus ejusmodi promissionem acceptat,
& facta est, principaliter ad suum honorem,
cundariò ad utilitatem hominis: adeoque eadem
mo non obliget, acceptare tamen velit, si
erit: secùs, si acceptare nollet. Contra
tunc promittentem liberari satis probabiliter
mat Navar. c. 22. n. 25. Sanch. l. 1. de Matr.
52. à n. 6. Tamb. l. 3. Dec. c. 7. §. 2. alii apud
Ratio est: quia tali juramento, licet principaliter
in honorem Dei factò, verè tamen in communi
hujus pauperis juratur, & Deus ipse acceptat
modi juramentum, vel votum in ordine ad hunc
minem, in cuius utilitatem fit: ergo si homo
obligare nolit, neque Deus te obligare volens
illius hominis voluntati satisfactum sit, etiam
næ voluntati, & obligationi erga Deum satisfactum

erit. Sed declaro rem amplius vero casu facto, & proposito à P. Gobat *Alphab. l. casu 16. de Jura-ment. num. 499.*

*S. Quod vult deus Juramento promissit, se ad honorem Dei esse donaturum certo Monasterio quingenta scuta, aut imperiales caleros: at postmodum penitens promissi effuit per intercessionem cujusdam alterius Pralati, ut Abbas cum Conventu remittat promissum, reddatque syngrapham, quâ se obstrinxerat. Quæsitum fuit an Quod vult deus possit securè stare illa condonatione? Certè probabilius negabit *Suar. l. cit.* ob rationem datam. At certè etiam probabiliter concedet *Sanch. l. cit. ac rursus l. 3. de jurament. c. 20. n. 7.* ac practicè tutum censent *Tamb. & Gobat. ll. cc.* Ratio iterum est: quia licèt juramentum illud sit principaliter factum ad honorem Dei, attamen habuit necessarium respectum ad Monasterium, ejusque utilitatem, ac voluntatem: ergo si Monasterium sine vi, vel fraude juri suo cedat, cessat essentialis dependentia à Monasterio: ergò cessat & ipsa obligatio, ipsùmque jus divinum. Sanè, qui ita vovet, non intendit se obligare Deo in casu, quo Monachi vel recusabunt donationem tanquam fortassis sementem discordiarum, vel oblocutionum, aut aliàs sibi incommodam, vel remittent non inviti ad instantiam mediatam, vel immediatam, promissoris: eadem autem est ratio de tali juramento pio. Secùs esset, si in casu nostro *suprà*, nullus certus pauper, vel puella designata fuisset, sed quis indefinitè vovisset, vel jurasset alere aliquem pauperem, vel dotare aliquam*

hons

honestam puellam : aut si vovisses , vel jurasses
honorem Dei dare centum aureos pauperibus in
terminatis : tunc enim etsi hic pauper, vel ista pu-
la, vel aliqui ex pauperibus remitterent, non e-
idcirco liber, quia hi non representant alios,
sine dubio acceptabunt: neque ullus hic determi-
tus promissarius assignari potest, nisi ipse Deus
eo omnium pauperum acceptans.

113 III. Insuper ejusmodi vota, & juramenta
etiam post acceptationem pauperis, vel Ecclesiæ
cujus utilitatem propter Deum facta est promissa
posse non solum autoritate Superioris, sed etiam
proprio promittentis, vel jurantis arbitrio in
commutari, dando scilicet rem promissam pauperi
vel Ecclesiæ egentiori, post *Rodriguez & alii*
docet *Fagundez tom. 1. in Decal. l. 2. c. 49.* *Rodriguez*
nes adferens his omnino verbis. I. *Quia hoc votum*
& juramenta principaliter, ac ultimate in Deum
diriguntur tamquam finem Cujus, & solum per quem
est finis Cui, atque adeo accessorius, ac minus prin-
cipalis; cum ergo accessorium sequatur principalem
potest votum propter respectum ac principalem non
mutari in melius propria auctoritate, nil obstat
acceptatio ejus, qui fuit finis accessorius. II. *Quia*
tiam si dirigas intentionem ad hunc peculia rem pro-
perem, id fit propter Deum, & sic tota ratio promissionis
est Deus, & per accidens est, quod pauper accep-
tauerit, & quod jus aliquod adquisierit; acceptatio
fuit etiam dependenter à beneplacito Dei, cui
potest non esse gratius, quod melius est. III. *Quia*
omni voto illa conditio est, voveo hoc, nisi in melius

voluero hoc votum commutare: quam conditionem alterius minùs principalis acceptatio tollere nullo modo potest. IV. Quia quæ in aliqua Religione proficitur, eam Religio acceptat, & tamen potest ad meliorem transire, petita, etsi non obtenta veniã à suo Prelato, adeoque in via Religione; juxta sacros Canones. Cujus rei ratonem reddens Cajetanus 2. 2. q. 88. a. 12. dicit in e capite nihil novi Juris statui, sed declarari naturam ipsius voti, nempe posse quempiam votum sive etiam acceptatum in melius sua propria auctoritate commutare. Et ratio, cur possit in tali casu prejudicari Prelatis, ac Religioni priori, est (inquit Cajetanus) quia non propter illos, sed propter DEUM Prelatis, ac Religioni data est Persona, & propter hoc solius Dei Ratio habetur in hujusmodi commutatione. Hæc, & plura Fagundez. Vides quàm probabiliter, ac propè efficaciter. Nani ergo damnare ita practicantes, etsi subinde displiceat, vel doleat.

IV. Ex hac probabili opinione, idem à fortiori iudicandum esset, si votum, vel juramentum pium initio fictum sit in utilitatem hominis indeterminate, postea primum facta sibi intimatione, acceptantis. Casum proponit, & resolvit Tamb. l. 3. Dec. c. 7. §. 6. n. 3. Petrus propter amorem, & honorem Dei vovit, juravitque ducere, vel dotare aliquam pauperem puellam indeterminate. Item Paulus vovit, juravitque alimenta, vel elemosynam propter Deum præbere alicui pauperi indeterminate: uterque postea significat certam puellam, certo pauperi; & illa, & iste acceptavit gaudens. Pote-

ritne Petrus ducere, vel dare aliam puellam; Pa-
 lus alimenta, vel eleemosynam dare alteri pauperi
 &c. Non tantum habentem potestatem Episcopus
 vel Privilegiatum, hic posse dispensare, vel com-
 mutare, sed ipsummet Petrum, ac Paulum id posse
 propria auctoritate. Quia cum hæc promissio
 directe non nisi Deo facta sit, non potest puer
 vel pauper illa valide acceptare, ut ei soli debeat.
 Illud enim legitime, & valide acceptat alius
 quod ei promittitur: iis autem determinate
 promissum est, sed solum intmata promissio
 Deo, ut supponitur: ergo eorum acceptatio
 potest præjudicare libertati voventis. Ita quod
Tambur. meo iudicio probabiliter. Sed statim
 videtur communi, & tutiori Sententiã à n. 10
 positã.

§. III.

Causa rationabilis commutanti.

115 **R**egula generalis bene traditur à P. Narchi
 q. 4. dub. 3. resol. 5. *Ad commutationem
 voti in melius, sufficiens causa est sola voluntas
 voventis: in æquale, propensio major voluntatis
 devotio voventis ad illud aliud: in minus, gratia
 molestia in exequendo voto, aut voventis fragilitas
 aut periculum illud non implendi.* Reddo breviter
 explicatius.

116 I. Ad commutationem voti in opus magis
 melius, nulla alia requiritur causa, nisi bona
 voluntas voventis. Siquidem opus ipsum Deo gratius
 esse, sufficientem causam præbet commutandi
 di volenti. Optima autem causa erit, si illud

pus melius subrogatum sit conducibilis salutis, maxime ad finem particularem à vovente intentum; ut sapienter observat P. Gobat hic casu II. n. 356. declarans hoc exemplo. Qui pro obtinendo dono castitatis per intercessionem Deipara vovit se quotidie oraturum parvum Officium de Conceptione Immaculata, licite commutabit in votum de faciendo quotidie accurato examine circa castitatem, & faciendam bona disciplina, quoties cogitatione, verbo, vel opere deliquerit deliberatè venialiter contra illam Angelicam virtutem. Ratio est; quia si placuisti Deo, offerendo ipsi rem minus conducibilem tue salutis, & consequenter minus hic & nunc gratam illi, cujus voluntas est Sanctificatio nostra, utique magis placebis offerendo ipsi aliquid, spectatis omnibus circumstantiis, manifestè magis futurum ad tuam perfectionem. Sic ille.

II. Ad commutationem voti in aliud non manifestè melius, sed quomodolibet etiam æquale, vel quasi æquale, sive fiat ab habente potestatem, sive in probabili Sententia ab ipso vovente, requiritur aliqua causa rationalis. Communis DD. Suar. Sanch. Laym. citr. Ratio est: quia in tali commutatione semper aliqua obligatio remittitur, ut scilicet votum, vel non in propria materia, vel non in eadem quantitate fiat, ad quam vovens se ex virtute Religionis, ac fidelitatis Deo obstrinxerat, sed vel in alia materia, vel minori quantitate: quod ut sine omni causa concedatur, ac fiat, Deus non potest rationaliter senseri esse contentus.

118 III. Ad commutationem voti in aliud evidentè æquale, sufficit quæcunque rationabilis causa etiam levis ad Dei honorem, vel utilitatem, vel consolationem voventis spectans: imò sufficiens causa est, si vovens majori cum promptitudine ac solatio voti sui debitum in alia materia impeturus sit: aut si instanter commutationem petat ut ejus fragilitati consulatur, etsi nulla adferatur causa gravis executionem voti impediens, vel gravans notabiliter. Ac proinde ad commutationem voti in aliud æquale, rarò sufficiens causa esse poterit. *Communis DD. apud citt.* Causa enim in tali commutatione nulla sit absoluta obligantis remissio, sed illius obligationis in aliam materiam translatio, quæcunque etiam levis causa satis superque esse debet: idque etiam verum est, etiamsi votum: (sed per habentem potestatem, non propriam voventis autoritate) commutetur in non evidentè æquale, sed quasi æquale & non notabiliter minus. Quia & parum pro nihilo reputatur, & in his æqualitatem attingere facile est: ergo ad Dei benignitatem spectat, hanc commutationem ex quacunque rationabili causa etiam levi fieri posse. Certè quando dubitatur, an opus sit æquale, sufficit notabilis molestia in exequendo, vel magna fragilitas cum periculo violandi, vel repugnantia Patris, vel materiam etiam circa vota non præjudicantia eorum potestati. *Lessius l. 2. c. 40. n. 105.*

119 IV. Ad commutationem voti in aliud opus quantò notabiliter minus, requiritur, & sufficiens

causa gravior, aut impeditis, aut notabiliter ag-
gravans executionem voti. Et generaliter: cum
commutatio voti in minus sit dispensatio partialis,
& à nemine, nisi habente facultatem dispensandi
concedi possit, ideò ad eam requiruntur, & suffi-
ciunt eadem omninò causæ *Affert. 3. §. 1. à n. 38.*
positæ: nimirum, imperfecta deliberatio, difficul-
tas exequendi, damnum spirituale, vel corporale
voventis, majus bonum speratum: tali nimirum
servata proportione: ut, quo causa apparet gravior
eò minor fiat commutatio; seu eo minus opus bo-
num subrogetur, quæ verò minus gravis apparet
causa, eò commutatio major fiat, seu opus bonum
majus subrogetur; quæ tamen omnia prudentis ju-
dicio necessariò relinquuntur. Cæterum palam
est, nunquam requiri tantam causam ad voti com-
mutationem, quàm obligatio voti non relaxatur to-
taliter, sed in aliam materiam, etsi minores trans-
fertur, quanta requiritur ad dispensationem tota-
lem, quàm obligatio voti absolute, & totaliter tolli-
tur, ideòque omninò gravem requirit causam, &
non adeò frequenter occurrentem.

COROLLARIUM.

Commutare votum in melius, validum, licitum; 120
& meritorium est. Commutare votum in æ-
quale, vel non notabiliter minus absque omni cau-
sa etiam validum, & non nisi venialiter illicitum
est: quia est abusus potestatis in re levissima: ut post
Suar. Sanct. alios, etiam habet Diana p. 2. r. 16.
resol. 8. Commutare votum in notabiliter inæ-

D d 3

quale,

quale, & minus, v. g. jejunium unius diei, in quo
 que Pater & Ave, absque iusta causa, sine dubio
 mortaliter illicitum est: quia hoc est abuti potestate
 in re gravi, imò potius usurpare potestatem
 concessam, cum nulla data sit potestas dispensandi
 sine iusta causa, commutatio autem in minus
 partialis sit dispensatio: hoc ipso autem, quòd sic
 mutans partialiter tantum abutatur potestate.
 Etius dicitur talem commutationem adhuc esse
 validam, conjunctam tamen cum gravi obligati-
 onis supplendi id, quod deest ad æqualitatem materiae
 subrogatæ ad materiam voti: ductâ nimirum
 similitudine à contractu permutationis, aut venditionis
 qui non annullatur ex inæqualitate rei, vel pretii
 cum re; sed solum est onus supplendi id, quod
 æqualitatem deest. Ita Sanch. l. 4. Mor. c. 1.
 Dicta hæcenus eadem ratione intelligenda sunt
 commutatione Juramentorum piorum, quando
 habente potestatem, vel ipso jurante commutari
 possunt juxta dicta §. præced. Regula 3.

§. IV.

Modus competens commutandi.

121 **D**ifficultas non est, quando votum commutatur
 in notabiliter minus, cum nimirum & causa
 causa gravis commutandi, & commutans similitudine
 potestate dispensandi pollet; sed gravis certe diffi-
 cultas est, quando commutatio debet fieri in æquale
 quippe cum aliqualis quidem, sed non gravis
 causa commutandi, aut commutans nullam dispensandi
 facultatem habet, sed tantum commutandi vota facultatem
 habet, prout concedi solet in Jubileis, iis ordinariis
 verbis

verbis: *Possunt approbati Presbyteros eligere, qui valeant vota quacunque ab eis emissa, Castitatis, & Religionis duntaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare.* Audis; commutare: nihil dispensare. Pro re satis difficilis praxis pono aliquot velut regulas.

Prima: Commutatio Regulariter debet fieri in rem æqualem, vel quasi æqualem aut, saltem non notabiliter minorem. *Communis DD.* Ratio est: quia ex una parte commutatio vi vocis apud omnes significat æqualitatem: Jura autem, & privilegia non debent extendi ultra verborum proprietatem, & communem acceptationem: Ex altera autem parte, quia commutatio non tantum est actus justitiæ respectu voti commutandi exigens æqualitatem, sed etiam est actus benevolentiae in favorem, & aliquam alleviationem votantis; hinc non requiritur æqualitas stricta, & physica (& quis hanc attingat?) sed moralis tantum, scilicet in aliud non notabiliter minus, sed juxta prudentis arbitrium, æquè bonum, ac gratum Deo, etsi re ipsa aliquantulum minus. Certè, cum quilibet propria auctoritate commutare possit votum suum in manifestè melius, & secundum probabilissimam sententiam, etiam in manifestè æquale, nec facultas commutandi vota tantum frustra videatur concessa contra rationem *c. si Papa. de Privilegiis in 6.* omninò concedendum est, ea facultate pollentem, ob aliquam rationabilem causam quamcunque, posse commutare vota in aliquantò minus, dummodò non ita notabiliter, ut moraliter æquivalet

D d 4

alicui

alicui dispensationi. Ita Lessius *l. 2. c. 40. num. 109.* aliisque multis *citt. Diana p. 1. tr. 11. q. 40. Tamb. l. 3. Dec. c. 16. §. 5. n. 20. Gobae de J. bil. num. 269.* Neque aliud velle videntur *Sant. l. 4. Mor. c. 54. n. 13. & dii communiter docent* vota commutari debere in æquale, vel quasi æquale, non in minus: quid enim est *quasi æquale*, nisi notabiliter minus, ut moraliter, prudentis iudicii dispensationi æquiparentur? Est quidem ea commutatio quasi contractus inter commutationem mine Dei, & voventem, non tamen in eo, requiritur tanta æqualitas, qualis requiritur in commutatione rerum inter homines: quia in hac commutatione nulla intervenit potestas Jurisdictionis, sicut in nostra commutatione votorum. Unde fortiori, quando dubitatur de qualitate rei subrogandæ voto, nihilominus commutatio optime fieri potest: nam tam parum minus, ut de æqualitate dubitetur, meritò pro nihilo reputabitur, nisi alioquin æqualitatem in rebus his moralibus commutare perdifficile sit.

123 *Secunda*, In commutatione voti non est spectanda sola excellentia virtutis in materia subroganda, quasi melior esset commutatio, quæ fieret in excellentioris virtutis, sed tantum id spectandum est, quod ad honorem Dei, & salutem animæ melius ipsi voventi hic, & nunc, seu in his circumstantiis personæ, loci temporis, v. g. Vultuisti disciplinam ad edomandam carnem; magis commutabitur tibi in jejunium, quam in Communionem: magis enim ad carnis mortificationem

conducit jejunium, quàm Oratio, licet hæc sit excellentioris virtutis. Sed neque commutatio fieri debet necessario in opus æquè difficile, asperum, austerum: nam longæ peregrinationes convenienter commutantur in jejunia, vel Orationes, & maximè confessiones, Communiones, cum Eleemosynis: magis enim hæc conducunt saluti. Atque adeò omnia ferè vota personalia regulariter commutari in frequentiam Sacramentorum consultum esto, quia Sacramenta ad salutem voventis magis sunt efficacia, quàm cætera opera.

Tertia. In commutatione votorum, præscin-124
dendo à vinculo voti (quippe quod non aufertur, sed transfertur tantùm in materiam subrogandam) solum attendenda est ipsa materia voti commutandi, non tantùm nuda secundum se, sed etiam secundum difficultatem implendi, v. g. in peregrinatione labor & molestiæ itineris, atque faciendæ expensæ in eundo, & redeundo, ut illæ jubeantur dari pauperibus, aut certè in aliud opus commutentur, si majores erant faciendæ in itinere, quàm domi. Ita expressè *c. Magna de voto.* Ubi dicitur: *Tibi pro te, & famulis tuis concedimus licentiam, votum peregrinationis (Hierosolymitanæ) taliter commutare, ut expensas, quas fueras in eundo, morando, & redeundo factururus alicui Religioso committas in necessarios usus Terræ illius sine diminutione aliqua transferendas.* Docetque communis Doctorum Suar. *lib. 6. de voto c. 19. num. 19. sine Sanch. l. 4. Moral. c. 56. n. 11.* Et quoad expensas in itu consentiunt omnes Theologi, & Canonistæ. Nam
Dd 5 certè

certè illæ expensæ cadunt intra votum peragrandi, nisi expressè quis excluderit, vel mendacido ire voverit. At quoad expensas in religione negant *Grassus, Henriquez, Rodrig. Angliæ* pud *Sanch. cit.* eò quod vovens peregrinationem voveat itum, non reditum: ergo expensæ in reditu faciendæ non indigent commutatione. Et sic etiam Pontifex in favorem Terræ Sanctæ extraordinario rigore usus videri potest. Quisquis hinc huic Sententiæ gravium DD. denegare commutabilitatem? Hinc ulterius in commutatione pœnalis simplicis quidem, v. g. *si lusero, elemosynam dare, &c.* solius pœnæ, seu electæ synæ promissæ quantitas attendenda est: At in commutatione voti pœnalis duplicis, v. g. *veo non ludere, & si lusero, dare tantum elemosynæ, &c.* utriusque voti materia, nimirum bonitas non ludendi, & bonitas elemosynæ promissæ attendenda erit, & quidem ad qualitatem moralem, si factò lusu, pœna jam contracta sit, si nondum contracta pœna fuit, adhuc sanè habenda pœnæ ratio, sed longè inferior, vix ad modicum: cum enim nondum incurfa sit, sed ab eventu futuro pendeat, multùm à sua gravitate deficiat morali æstimatione.

125 *Quarta.* Convenientiùs plerumque est personalia commutari in personalia, & realia in realia. Quia nimirum in votorum commutatione, quoad fieri potest, servari debet materia, qualitas, idemque finis, seu intentio voverenda, quæ plerumque meliùs servantur pariformiter.

commutando votum personale in personale v. g. votum gestandi cilicium mortificationis gratiâ, in jejunium: & reale in reale, v. g. votum ædificandi Ecclesiam, vel Altare, in Eleemosynas, vel alias fundationes pias. Item mixta in mixta: v. g. votum peregrinationis in jejunium æquivalens fatigationi itineris, &c. in eleemosynas respondentes expensis eo itinere faciendis, juxta dicta *num.* 119. Non tamen necessarium est servare hunc modum pariformem in commutandis votis, quin votum reale in personale, & contra personale in reale ritè commutari possit: ut patet *c. 2. de voto.* Ubi votum peregrinationis solis eleemosynis redimitur. Nam, ut providè advertit Lessius *l. 2. c. 40. n. 109.* in commutandis votis principaliter attendendum est, quid sit conducibilius salutis voventis: & æqualitas moraliter tantùm æstimanda, habito respectu ad Dei gloriâ, spirituales voventis utilitates, consolationem, fragilitatem, ne plus æquo grave- tur. Quin sæpè expedit (maximè tempore Jubilei, quo laxatur finis Misericordiæ, & Benignitatis Divinæ) ut vota commutarentur in res, quas vo- vens solebat ex devotione facere. v. g. quotidiana recitationem Rosarii, auditionem Sacri, Con- fessionem, & Communionem menstruam aliàs so- litam. Proderit etiam relinquere libertatem, ne de- terminato tempore, vel die obligetur, sed in alium diem differre, vel supplere possit: aut plura opera proponere poenitenti, ut loco sui voti, modò hoc, modò illud faciat, modò illo, modò alio die, &c. ut sic facilius, & promptius vota sua exequantur homi-

homi-

homines infirmi: uti observant communiter
Sanch. Laym. Gobat. ll. cc. Tandem ut
 farii, præsertim tempore Jubilei expositi, ali
 bus regulis practicis potius: quàm speculati
 juvare queant, ne vel nimis gravent suos peccato
 res, vel non sint fideles dispensatores, &
 aliquot

*Exempla authentica commutationum
 Votorum.*

126 **E**X Jure, *Tit. de Voto, & voti redemptio-
 nientes.* Votum peregrinationis Hierosolymitanæ
 cujusdam in pueritia emissum, ita
 rigidius, quàm hoc tempore fieret) commutat
 titex. *Nos autem ipsum a voto, quod in at
 nera facilitate potius, quam ex arbitrio discre
 promisit, absolvimus, ita tamen, quod idem
 elemosynis redimat, & juxta consilium nostrum
 toto vite sue tempore uni pauperum Christi (cu
 modo ad hoc sua facultates sufficiant) debeat
 videre* Idem votum Hierosolymitanum Episcopi
 Trecensis eodem c. magna commutat Pontifex
 expensas eundo, redeundo, ibique commo
 faciendas, integrè in subsidium Terræ Sanctæ
 tat, laborè que itineris compenset sollicitius
 do vigiliis, Orationibus, jejniis.

127 II. Votum Castitatis ad effectum Matrimo
 solet à Pontifice commutari in perpetuum
 um certi diei, v. g. feriæ sextæ cum compet
 elemosyna, vel alio pio opere: sed sine deb
 cum admixta dispensatione. Nam votum ab
 lutum Religionis, & Castitatis nunquam po

propriè commutari, cum omne aliud opus subrogandum minus sit, ideoque semper admiscendam dispensationem, cum aliis notat Sanch. l. 4. *Moral. cap. 56. num. 41.*

III. Votum non ineundi Matrimonium, commutari potest in Confessionem singulis mensibus biennio, aut triennio faciendam, & novem Sacra extra ordinem faciendam. Ita Sanch. cit. n. 42. At certe meritò alii censent, addendum aliquod opus pium in perpetuum, sicut & votum erat perpetuum. Quamquam alioquin voto perpetuo non necessario opus perpetuum subrogandum esse, dummodò alioquin servetur æqualitas, consentiant DD. communiter.

IV. Voto suscipiendi Sacerdotii subrogari potest quotidiana recitatio Officii Beatissimæ Virginis, vel Rosarii: præterea Communio decimo quinto quoquo die obeunda, procurandaque unius Sacri quot mensibus celebratio, & insuper faciendum votum castitatis in statu laicali, vel certè singulis hebdomadibus semel jejunandum. *Viri docti apud Sanch. cit. cap. 43.*

V. Votum peregrinationis pedestris ita commutari potest, ut labor itineris compensetur totidem dierum jejunio; equestris verò, quatuor dierum iter, unius diei jejunio: una cum expensarum saltem eundo faciendarum (juxta dicta supra) in pauperes erogatione. Ita post *Sayrum, Azorium, Angles, alios, Sanch. cit.*

VI. Voto jejunandi omnibus per vitam feriis sextis ritè substitues Communionem annuam singulis

gulis quindenis obeundam, triúmque; Sacrorum p-
curationem; vel si mavis recitationem Rosarii
moderata eleemosyna sextis quibusque; feriis per
tam vitã. Ita viri docti apud eundẽ Sanch. *ibid.*

132 VII. Votum jejunandi in pane & aqua pro
vice iidem Viri docti *ibid.* commutandum est
in recitationem integri Rosarii genibus
cum verberatione corporis, vel eleemosyna
petente facultatibus: aut melius in Confessione
Communione, &c. P. Gobat. *Alphabet.*
voto Casu 13. num. 414. idem votum solo
& aqua transigendi singulas ferias sextas
Sacerdoti debili magnam inde difficultatem
tienti commutavit in prandium cum aqua
collationem vespertinam cum vino, & ex
conscientiã vespertinum eo die faciendum,
octo sequentes dies, si in feriam sextam incidit
junium Ecclesiasticum. Prudenter, & salubri-

133 VIII. Voto non admittendi peccatum ad
Castitatem, non fornicandi, non se polluenti-
plius, &c. siquidem voti multum proficit
tandum impuritatem, recte succedat con-
mentrua per totam vitam: si verò tale votum
multum proficit, sed potius obsit, ideo que-
obstrictus crebro ex fragilitate labatur in pe-
carnis, substituatur recitatio calculorum Virgini-
rum semel quolibet mense per triennium. Ita
pienter idem P. Gobat. *de Jubileo c. 42. num. 11.*
Hac pro exemplari attulisse satis esto.
prudens Confessarius applicabit ad plures
di commutationes.

Observationes Corollaria.

Prima. Votum & absolutum, & pœnale ¹³⁴
 etiam post transgressionem, vel pœnam con-
 tractam commutari potest, v. g. vovit quis quoti-
 die Rosarium dicere, vel eleemosynam dare, &c.
 & longo tempore intermisit: Confessarius privi-
 legiatus, pœnitentiâ pro prioribus transgressioni-
 bus impositâ, votum deinceps in aliud commutare
 poterit, imò, compertâ jam hominis fragilitate,
 etiam debet. Item vovit quis se non lusurum,
 non vinum bibiturum: si secus faciat, eleemosynam
 certam daturum, vel jejunaturum in pœnam: in-
 terea sæpius transgrediendo pœnæ obligationem
 ex voto incurrit, nec persolvit: Confessarius vel
 habens potestatem commutandi vota ob justam
 causam, non tantum commutare potest votum
 quoad obligationem facti & pœnæ in futurum, sed
 etiam potest commutare obligationem pœnarum
 præteritis transgressionibus incurfarum. Sic con-
 tra Navar. & alios Suar. lib. 6. de voto cap. 20. n.
 19. Sanch. lib. 4 moral. c. 3. n. 10. & c. 56. num.
 33. Laym. c. 8. num. 26. Ratio est: quia votum
 prius magis obligat ad directam materiam, in quam
 cadit, quam ad pœnam: si ergo possum commu-
 tare votum quoad materiam directè promissam,
 cur non possum quoad pœnam? Quando tamen ab-
 solutè dispensatur, vel commutatur tale votum
 pœnale, non censetur dispensata, vel commutata
 simul obligatio præteritæ pœnæ, nisi exprimatur.

Secunda. Facta commutatione voti etiam ¹³⁵
 potestatem habente, liberum est voventi, aut prius
 totum

votum exequi, aut opus, in quod prius votum commutatum est: quin etiam ejusdem operis novam commutationem ob causam petere, & obtinere poterit, remanente eadem libertate. Ex communi Lessius *lib. 2. c. 40. dub. 11. n. 97.* Sanch. *lib. 4. c. 55. n. 26. & l. 8. de Matr. disp. 9. n. 21.* Laym. *cit. n. 27.* Ratio est: quia quomodocunque commutatio facta sit, semper facta est in favorem voventis: *Quisvis autem favori suo reverti potest: & quod in gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum.* Regul. 61. in 6. Et quamvis facta commutatione ab habente potestatem prius votum fuerit extinctum, tamen ex benigno interpretativo consensu benignissimi Dei præsumimus hanc libertatem esse nobis concessam, saltem per modum arbitrariæ commutationis: cum ferè melius sit exequi ipsum votum, quàm materiam subrogatam. *Hinc sequitur (ait Lessius l. c.) si sæpius facta sit commutatio, posse servari quidvis illorum, in qua facta fuit v. g. votum peregrinationis annua commutatum est in Menstruam Confessionem: Menstrua Confessio in jejunium hebdomodarium: jejunium hebdomodarium in certas preces quotidianas, potest vovens satisfacere voto, vel precibus, vel jejunio, vel Confessione, vel peregrinatione.* Hæc Lessius.

136 *Tertia.* Facta commutatione voti à potestate habente legitimè in aliud, si istud opus subrogatum postea fiat impossibile, vel inutile, etsi per culpam voventis, vovens tamen omninò liberatur, neque tenetur redire ad prius votum suum, quippe, quod

per legitimam commutationem jam extinctum esse obligationem enim semel extinctam, non reviviscit. *L. Qui res §. aream ff. de solut.* Docetque communis DD. apud citt. Ut si peregrinatio annua commutata sit in jejunium certorum dierum; iisque diebus sive ob justam causam excusantem, sive ex causa culpabiliter contracta, jejunare nequeas, imò etiam si culpabiliter jejunare negligas, atque pecces, non teneris iterare peregrinationem. Idque etiam locum habet in votis secularis commutatis in votum solemne Professionis, quæ professus, sive sine, sive cum culpa à Religione dimittatur, non tenetur resumere: quia semel verè extincta non reviviscunt.

Quarta. Qui propria auctoritate votum suum commutavit in aliud opus: aut aliud opus subrogatum jam implevit, aut nondum implevit, aut implere amplius non potest? Si jam implevit opus subrogatum majus, vel æquale, voto jam satisfactum est. Quod si commutasses in minus, tenebris suppelere, quod defuit, nisi malis reassumere prius votum. Si nondum implesti opus subrogatum voto, idque vel majus, vel æquale, poteris præstare, quodlibet, aut opus subrogatum, aut prius votum exequi. Sin autem minus subrogasti, v. g. jejunio votivo Rosarium, jam teneberis, aut addere aliquid operi subrogato ad æqualitatem, aut ipsum prius votum reassumere. Si non potes amplius exhibere opus subrogatum voto v. g. jejunium subrogatum voto peregrinationis, &c. possis autem adhuc exequi ipsum vo-

tum, omninò teneberis redire ad prius votum. *Ratio est*: quia per commutationem propria auctoritate factum non transfertur vinculum voti ad rem subrogatam, sed solum per æquipollens satisfit benignissimo Deo: cum ergo ei jam non possis amplius satisfacere per materiam subrogatam, quæ tibi impossibilis facta est, consequens est, adhuc urgere vinculum voti tui, quod per tuam commutationem nunquam corrui, sicut corruisset per commutationem legitimæ potestatis Superioris ordinariæ, vel delegatæ.

138 §. Dicta quoad modum substitutionis, & materiam subrogatam pariformiter intelligenda sunt etiam in commutatione juramentorum piorum, quando juxta dicta legitimè fieri potest. Attamen quoad peccatum in omissione materiæ subrogatæ differentia aliqua est notanda. Quòd nimirum omittens materiam subrogatam voto, semper verò peccet contra votum: quia ex eo, quòd qui acceptat materiam subrogatam voto commutato, censetur promittere DEO illam servare, atque adeo consentit transferri vinculum, seu obligationem Religionis ex voto in materiam subrogatam: at verò qui omittit materiam subrogatam juramento legitimè commutato, eo ipso per se non peccat contra juramentum, neque perjurus est: quia rem subrogatam neque juravit, neque, ut iuppono, sub novo juramento acceptavit, sed simpliciter loco rei juratæ servare promisit: non autem eo ipso, quo promitto aliquid loco rei juratæ, imò

Secl. IV. Votorum de Jurament. commutatio. 435

in vim & vicem juramenti (vulgò an Nydsstatt-
id sub juramento censeor promittere, ut palam est.
Tenetur ergo talis implere rem juramento subro-
gatam ex pacto cum commutante, quo rem illam
loco materiæ juratæ obligatoriè implendam con-
sensit. Unde si res subrogata gravis erat, graviter
contra pactum peccabit omittens : quòd si levis,
& loco rei juratæ, levis subrogata, venialiter tan-
tùm, *secundùm communem.* At quid si res levis
loco rei juratæ, vel devotæ gravis subrogata sit :
v. g. Quinque pater, & Ave pro jejuniis? Adhuc
probabile est venialiter tantùm peccaturum omit-
tentem : supponitur enim ex justa causa rem levem
subrogatam : & suadet paritas à Pœnitentia Sacra-
mentali, quæ si levis sit, licet pro peccatis gravi-
bus imposita, ex probabili opinione non obligat,
nisi sub veniali. Hæc de juramentis, & votis fi-
nio tandem in monito divino

Vovete, & reddite
Domino DEO Vestro. *Psal. 75. v. II.*